

MODERATERNAS
KOMMUNPOLITISKA
PROGRAM

ARBETE, VÄLFÄRD
OCH TRYGGHET

INNEHÅLL

1. INLEDNING	3	Värna de ideella insatserna	27
Ett parti för hela Sverige	3	Skapa attraktiva och trygga bostadsområden	27
2. KOMMUNERNAS UPPDRAG	6	5.2. Trygghet för äldre	28
2.1. Säkerställa välfärd, service och tjänster av hög kvalitet	6	Nya möjligheter och utmaningar	28
Hög kvalitet i fokus	7	Ta ansvar tillsammans	28
Valfrihet skapar kvalitetskonkurrens	7	Att få välja själv	29
Kompetens och gott ledarskap	7	Utbildning vid vård av äldre	29
Tillvarata erfarenheter och talanger	7	Mer än bara omsorg	30
2.2. Kommunernas roll för att möjliggöra utveckling	8	5.3. Tillgänglighet och valfrihet för personer med funktionsnedsättning	30
2.3. Ansvarstagande är en förutsättning för välfärd	9	Särskilt stöd	31
Ordning och reda i ekonomin	9	6. TRYGGHET	32
Samverkan och ansvar	10	6.1. Förebygga brott och bryta mönster	32
Möta den demografiska utmaningen tillsammans	10	Bra start i livet är den viktigaste skyddsfaktorn	32
3. BRA VILLKOR FÖR JOBB OCH FÖRETAGANDE I HELA LANDET	12	Samarbete och tidiga insatser	33
3.1. En tydlig arbetslinje även lokalt	12	Medling	33
Aktivitet före passivitet	12	Socialt företagande som en väg tillbaka	34
Koordinerade arbetsmarknadsåtgärder	13	6.2. Ökad trygghet på gator och torg	34
Bättre integration skapar förutsättningar för arbete	13	Den fysiska miljön	34
3.2. Bra villkor för företagande och entreprenörskap	14	Aktiva insatser i samverkan med andra	35
Minimerad byråkrati och effektiv handläggning	14	7. ANSVAR FÖR MILJÖ OCH KLIMAT	36
Dialog och samverkan skapar nya jobb	14	Tillväxt är bra för miljön	36
Minska avståndet mellan utbildning och arbete	15	De flesta utsläpp är lokala	36
Undvik snedvridande konkurrens	15	7.1. Planeringsansvar	37
Kommunala bolag	16	7.2. Miljöansvar i den egna verksamheten	37
Väl fungerande välfärd och infrastruktur – viktig konkurrensfördel	16	Tydliga miljömål och nya lösningar	37
Våga följa upp och utvärdera	17	Uppföljning och utvärdering	38
4. SKOLA OCH UTBILDNING I VÄRLDSKLASS	18	Miljökrav vid offentliga upphandlingar	38
4.1. Framtidens förskola	18	7.3. Påverka invånare och företag	38
Små barn kan lära sig mycket	18	Lätt att göra rätt och positiva incitament	39
Breddad kvalitet och dialog	19	Information och utbildning	39
Ökad valfrihet i barnomsorgen	19	Avfallshantering och återvinning	39
4.2. En bra skola för alla	20	8. ATTRAKTIV ARBETSGIVARE	41
En rättvis skola	20	8.1. Flexibilitet och nya lösningar	41
Flexibel skolgång	21	Självbestämmande och eget budgetansvar	41
Tydlig kunskapsuppföljning	21	Traineeprogram	42
Trygghet, arbetsro och engagemang	21	Individuell lönesättning	42
Valfrihet och mångfald	22	Jobbrotation och nya karriärvägar	42
Lära ut betydelse	22	Möjlighet till heltid	42
Utvärdera och följ upp på alla nivåer	22	Uppmuntra medarbetarna att starta eget	43
Skolan som modern arbetsplats	23	8.2. Mångfald bland medarbetarna	43
Hög kvalitet i gymnasieskolan	23	Etnisk och kulturell mångfald	43
Högskola, universitet och yrkeshögskolor	24	Nolltolerans mot alla former av diskriminering	44
4.3. Vuxen- och språkutbildning med tydligt jobbfokus	24	Krafttag för ökad jämställdhet	44
5. STÖD NÄR DEN EGNA KRAFTEN INTE RÄCKER TILL	25	9. TYDLIGT LOKALT LEDARSKAP	45
5.1. Ansvar för varandra	25	Tydligt ledarskap	45
Att få hjälp och stöd vid behov	25	Vi tar ansvar	46
Framgång genom samverkan	26	Öppenhet och tillgänglighet	46
Reagera tidigt och tydligt	26	Trygghet i en föränderlig värld	46
Utveckla det sociala arbetet	26	Träna ledarskap	47
10. STÄRKT MEDBORGARINFLYTANDE	48	10.1. E-demokrati och e-tjänster	49
Verksamheten är till för medborgarna	48	E-demokrati	49
Kommunens roll som tillhandahållare av information	48	E-förvaltning och e-tjänster	50
Tydligare kommunikation och förankring av beslut	49		

1. INLEDNING

I Sveriges 290 kommuner pågår dagligen arbete med att säkerställa service, tjänster och välfärd av hög kvalitet. Kommunerna har det övergripande ansvaret att förse invånarna med väl fungerande barnomsorg, skola och äldreomsorg. Sociala frågor, fritids- och kulturverksamhet samt plan- och byggfrågor är andra viktiga delar i det kommunala ansvaret.

Kommunal verksamhet lägger på olika sätt grunden till ett fungerande samhälle med lokal infrastruktur, olika välfärdsverksamheter och samhällsservice för såväl enskilda medborgare som näringsliv och företagare. En central del av Sveriges miljöarbete planeras och utförs lokalt ute i kommunerna. Därtill är Sveriges kommuner stora arbetsgivare med allt det ansvar och de förpliktelser som det innebär.

Sammanfattningsvis har Sveriges kommuner stort ansvar för en positiv samhällsutveckling där människor får tillgång till god välfärd och samhällsservice av hög kvalitet.

ETT PARTI FÖR HELA SVERIGE

För att Moderaterna ska vara ett samhällsbärande parti som ser och tar ansvar för hela Sverige är vår politik på kommunal nivå avgörande. Många gånger är det de lokala frågorna som berör mest och skapar stort engagemang. Kommunpolitiska beslut påverkar människors liv varje dag. Därmed följer stort ansvar för kommunala företrädare, såväl i ledningsställning som i opposition. De lokala förtroendevalda är en mycket viktig del i att Moderaternas idéer och politik ska få genomslag och vinna framgång i hela landet. När de frågor Moderaterna driver nationellt ska genomföras har ofta kommunerna ett betydande ansvar för att göra det till verklighet i medborgarnas vardag. Möjligheten till lokal påverkan i viktiga frågor som utveckling av lokalt näringsliv och därmed nya jobb, förskola och skola, trygghet och ansvarsfullt miljöarbete är stor.

En central frågeställning är vilka uppgifter som är viktigast i kommunens verksamhet. Det handlar om vad som krävs för att utveckla välfärden i Sve-

riges kommuner. Vilka är framgångsfaktorerna i de kommuner som lyckats förena hög kvalitet i välfärd, service och tjänster för kommuninvånarna i livets olika skeden?

Vad utmärker gott lokalt ledarskap och vilket ansvar har våra kommunala företrädare för att utveckla verksamheterna? Frågan om hur kommunernas arbete för att bli attraktiva arbetsgivare kan förbättras är central. Inte minst för att kunna möta framtidens arbetsmarknad med de stora demografiska förändringar som väntar.

De gemensamma utmaningarna framöver är många. Utanförskap och arbetslöshet hindrar många människor från att komma till sin rätt. Varierande kvalitet i skolor och undervisning betyder fortfarande att alla barn och ungdomar inte får bästa tänkbara start i livet. Öppettider och frågor runt den pedagogiska kvaliteten är ständiga orosmoment för föräldrar med barn i förskolan. Äldreomsorgen måste anpassas till en ny generation av äldre som är vana vid valfrihet och hög flexibilitet. Samtidigt blir demensvård allt viktigare när fler och fler svenskar uppnår hög ålder. Många kommuner dras med brottslighet och sociala problem. Att möta de allvarliga klimat- och miljöutmaningarna innebär nya krav och behov av att hitta nya lösningar. I många gles- och landsbygdskommuner blir avfolkningen ett allt större problem. Flera kommuner har svårigheter att attrahera nya medarbetare.

Detta är bara några exempel på de prövningar som kommunerna står inför. Ambitionen är att det kommunpolitiska programmet ska ge svar, inspiration och idéer kring hur det kommunala arbetet kan utvecklas för att möta dessa utmaningar.

Det kommunpolitiska programmet visar på betydelsen av att kontinuerligt fånga upp nya frågor och våga ifrågasätta gamla föreställningar. När vi tittat närmare på olika kommuner i landet har vi på många håll funnit nya och innovativa sätt att närma sig gamla problem. Det handlar om alltifrån lokala eldsjälar som arbetar med ungdomar på nya sätt till satsningar för att främja integrationen. Inte sällan har de gemensamma nämndarna varit öppna, nyfikenhet och medvetet utvecklingsarbete. Genuint engagemang, öppen medborgardialog och god tillgänglighet till de lokala beslutsfattarna har varit återkommande framgångsfaktorer i ny moderat kommunpolitik.

Även lärdomarna från valet 2010 har haft betydelse för slutsatserna i programmet. Valet 2010 var en historisk framgång för Moderaterna. Tack vare brett engagemang i hela partiet gjorde vi det bästa valet sedan den allmänna rösträtten infördes. Över 300 000 fler människor valde att lägga sin röst på oss jämfört med 2006. Sett över två val har Moderaterna vunnit nära en miljon nya väljare. Den politiska kartan har ritats om och Socialdemokraterna har förlorat sin ställning som dominerande parti i Sverige.

En stor del av dessa framgångar kommer av att vi som parti lyckats vara relevanta i människors vardag. Vi har formulerat svar på samhällsproblem som väljarna känner igen sig i och visat ärlig nyfikenhet för människors livsvillkor och förutsättningar.

Valresultatet visar också att många utmaningar återstår för Moderaterna. Samtidigt som vi på allvar blev hela Sveriges parti, med stora ökningar i för vår del traditionellt sett svagare områden, så förlorade vi också stöd i många kommuner. En av eftervalsanalysens viktigaste slutsatser är att fortsätta arbetet med att utveckla lokal politik, lokalt ledarskap och stark lokal moderat identitet runtom i Sverige.

Moderaterna behöver även arbeta med att bredda mångfalden bland våra företrädare och förtroendevalda. Fortfarande är exempelvis kvinnor och utrikes födda underrepresenterade på ledande befattningar runtom i landet. I det viktiga arbetet med att bredda partiet kommer kommunerna att spela en avgörande roll de kommande åren.

2. KOMMUNERNAS UPPDRAG

Det kommunpolitiska uppdraget kommer att i ökad utsträckning bestå av att våga förändra, utveckla och prioritera. Vi moderater får aldrig bli bara förvaltande. Vårt politiska ledarskap bygger på att ompröva och förnya för att kunna erbjuda den service och de välfärdstjänster som kommer att efterfrågas i framtiden.

Att fortsatt fokusera på välfärdens kärna i det kommunala arbetet är den största utmaningen för moderatstyrda kommuner. I takt med att Sveriges befolkning åldras och konkurrensen om arbetskraften ökar kommer det att bli allt viktigare för kommunerna att klara av att tillhandahålla högkvalitativ välfärd på ett effektivt sätt.

2.1. SÄKERSTÄLLA VÄLFÄRD, SERVICE OCH TJÄNSTER AV HÖG KVALITET

Kommunernas huvuduppgift är att finansiera och säkerställa utbudet av välfärd, service och tjänster av hög kvalitet i livets olika skeden. Till kommunens kärnverksamhet hör förskola, skola, vård- och omsorg om de äldre och samhällets sociala skyddsnät, men även ansvar för planering, myndighetsutövning, räddningstjänst och infrastruktur som exempelvis gator, vatten och avlopp (VA) och avfallshantering tillhör kärnuppgifterna.

När omvärlden förändras ställs nya krav på kommunerna. Det är viktigt att såväl kommunpolitiker som tjänstemän bejaktar utveckling och ständigt strävar efter att bli bättre. Det förutsätter ett öppet och tillåtande klimat, där nya idéer möts av nyfikenhet och entusiasm. En avgörande fråga för Sveriges kommuner blir: hur kan kvaliteten i välfärden utvecklas?

Många av svaren kan vi få från medarbetarna och från dem som använder välfärdstjänsterna. Därför är dialog och en lyssnande attityd viktigt i arbetet med att utveckla välfärden.

Ett enkelt svar på frågan om högre kvalitet är naturligtvis mer resurser. Det behövs ibland, men påfallande ofta är det inte mer pengar som är lösningen. Andra faktorer som är viktiga för nivån på kvaliteten i välfärden är kvalitetsuppföljning, möjligheten att välja och välja bort, självbestämmande och gott ledarskap samt kommunmedarbetarnas kompetens, engagemang och bemötande.

HÖG KVALITET I FOKUS

Kvalitetssäkring är en viktig komponent i arbetet med att säkerställa rätt kvalitet i kommunernas välfärd, service och tjänster till invånarna. Kommunens alla verksamheter ska arbeta aktivt med detta. Etablerade system, som möjliggör jämförbarhet lokalt, nationellt och då det är möjligt internationellt, ska användas. Uppföljning och utvärdering av såväl kommunens verksamheter som den verksamhet som drivs i annan regi ska vara kontinuerlig tillgänglig och jämförbar för medborgarna.

Tjänste- eller servicegarantier är ett sätt att i dialog med invånarna sätta fokus på vilken kvalitet som medborgarna kan förvänta sig.

VALFRIHET SKAPAR KVALITETSKONKURRENS

Medborgarnas delaktighet och deras möjlighet att välja utgör en viktig del i säkrandet av bästa möjliga kvalitet. Det gör att bra verksamheter tillåts växa och utgöra goda exempel. Fristående och kommunala utförare ska verka på samma villkor. De kommunala utförarna ska ges stort mått av självständighet att forma den egna verksamheten. Kommunens roll blir att underlätta kundvalen, skapa rättvisa och konkurrensneutrala ersättningssystem samt att kvalitetsgranska verksamheterna och göra informationen om skillnaderna lättillgänglig för medborgarna.

KOMPETENS OCH GOTT LEDARSKAP

Medarbetarnas kompetens, engagemang och bemötande är avgörande för kvaliteten i verksamheten. Kompetensutveckling och möjlighet till fortbildning är därför viktigt. Vägen till engagerade och positiva medarbetare stavas öppenhet, delaktighet, korta beslutsvägar och gott ledarskap.

TILLVARATA ERFARENHETER OCH TALANGER

Eftersom medarbetarna är verksamheternas viktigaste tillgång är arbetet med att ta tillvara erfarenheter och talanger avgörande. Det handlar dels om att tillvarata de erfarenheter och kunskaper som äldre i organisationen har, men också om att locka till sig unga människor till kommunerna.

I takt med allt större pensionsavgångar i kommunerna blir det angeläget att hitta bra sätt för kunskapsöverföring i organisationen. Dessutom kommer

insatser behöva vidtas för att få fler äldre att arbeta längre, exempelvis via att erbjuda nedtrappning av arbetstiden när ålderspensionen närmar sig.

Samtidigt måste kommunerna arbeta aktivt med att attrahera de yngre på arbetsmarknaden. I det arbetet är delaktighet, inflytande, flexibilitet, individuell lönesättning, ökad lönespridning samt goda möjligheter att uttrycka och framföra sin åsikt viktiga komponenter.

2.2. KOMMUNERNAS ROLL FÖR ATT MÖJLIGGÖRA UTVECKLING

Vid sidan av kommunens huvuduppdrag, att säkerställa välfärd, service och tjänster av hög kvalitet, har kommunen även en annan viktig uppgift. Det handlar om ett tydligt utvecklingsuppdrag att i samverkan med andra aktörer utveckla den geografiska platsen som kommunen utgör. Förutom utvecklingsansvaret inom kommunens gränser har kommunen också ett ansvar att samverka med omvärlden för att utveckla sitt närområde. Ensam är inte stark. Därför är det viktigt att aktivt delta även i det regionala utvecklingsarbetet och samverka med närliggande kommuner.

I utvecklingsuppdraget ligger även ett ansvar att värna och utveckla kommunens varumärke, men kanske ännu viktigare, att skapa en positiv stämning i kommunen. En tydlig vision kan skapa en känsla av identitet, sammanhållning och framtidstro. Moderata kommunpolitiker har ett särskilt ansvar att främja mångfald, tolerans och öppenhet. Det är också värden som bevisligen attraherar talanger och kreativa människor.

En central del av utvecklingsuppdraget är att tillsammans med de lokala företagen och andra relevanta aktörer skapa förutsättningar för ett växande näringsliv och därmed nya jobb i kommunen och regionen. Nära kopplat till detta ligger samarbete med högre utbildning och forskning.

Vidare kan kommunen i samverkan med medborgare, ideella krafter och andra aktörer göra mycket för att minska utanförskap och öka integrationen i samhället. Det ligger även i kommunens intresse att tillsammans med andra krafter stimulera till rikt utbud av kultur och fritid. Kommunen har ett särskilt åtagande för att barn och ungdomar ska kunna ta del av kultur och olika idrotts- och fritidsaktiviteter.

Eftersom en ansenlig del av miljöpåverkan sker lokalt ska kommunerna tillsammans med medborgarna, företagen och organisationer arbeta för minskad negativ miljöpåverkan. Inom detta område finns dessutom stora möjligheter till tillväxt, innovation, nya gröna jobb och betydande konkurrensfördelar.

Kommunen har ett tydligt ansvar för den fysiska utvecklingen med framförallt bostadsbyggandet, verksamheter och viss infrastruktur som ligger utanför kärnuppgifterna, men det arbetet ska ske i nära samverkan med medborgarna, företag och organisationer som verkar eller vill verka i kommunen.

I utvecklingsuppdraget ingår även att tillsammans med polisen, andra myndigheter och samhällskrafter arbeta för att öka tryggheten i kommunen. Det handlar såväl om konkreta insatser för att öka tryggheten på gator och torg som långsiktigt förebyggande arbete för att undvika att framförallt ungdomar hamnar snett.

I dessa utvecklingsuppdrag har kommunen inte det huvudsakliga finansieringsansvaret och är inte heller ensamt ansvarig. Men eftersom kommunen är den enda aktören som har helhetsansvaret blir rollen att vara en koordinator och möjliggörare för utveckling av platsen tillsammans med andra.

2.3. ANSVARSTAGANDE ÄR EN FÖRUTSÄTTNING FÖR VÄLFÄRD

Sveriges kommuner svarar för en betydande del av de offentliga välfärdstjänsterna, infrastrukturen och lokalsamhällets utformning. Kommunalskatten är också den skatt som utgör den tyngsta skatteposten för merparten av skattebetalarna. Att väl förvalta och utveckla den kommunala verksamheten är därför ett mycket viktigt uppdrag för oss moderater.

Vi moderater fokuserar på de kommunala kärnverksamheterna och sätter höga kvalitets- och resultatmål. Kvalitet, mångfald, valfrihet, kostnadseffektivitet, målstyrning och god ekonomisk hushållning är viktiga hörnstenar i det moderata välfärdsbygget.

ORDNING OCH REDA I EKONOMIN

Ekonomiskt ansvarstagande och god ordning i kommunens ekonomi är en förutsättning för hög kvalitet i den gemensamma välfärden. Respekt för skattemedlen är central och kommunen bör i alla delar av arbetet sträva efter att ge medborgarna valuta för pengarna. Det huvudsakliga ansvaret för kommunernas ekonomi bygger på ansvarsfullt lokalt ledarskap. Detta i sin tur förutsätter tydligt kommunalt självstyre och att staten tillämpar finansieringsprincipen, det vill säga att reformer som staten genomför också ska finansieras fullt ut av staten.

Fokus ska ligga på att skattebetalarnas pengar används på ett så effektivt sätt som möjligt. I en kommunbudget återfinns många poster där det finns önskemål om ytterligare resurstillskott. Därmed är en central del av kommunpolitikens uppdrag att prioritera. Särskilt viktigt blir att noggrant se över alla kostnader och väga dem mot varandra. Utgångspunkten för kommunens finansiella mål ska vara långsiktigt god ekonomi och god budgetdisciplin. God ekonomisk hushållning innebär också att kommuner ska ha en buffert för oförutsedda utgifter och osäkerhet i framtiden. Balanskravet möjliggör för kommunen att stå bättre rustade för framtida osäkerheter. Det kan finnas skäl att pröva förutsättningarna för att vidga möjligheten för kommuner, som har god ekonomi och som under flera år haft betydande överskott, att kunna

budgetera för underskott under mycket allvarliga ekonomiska kriser för att dämpa effekten på verksamheten.

Vår gemensamma ambition måste vara att värna det grundläggande uppdraget. Det innebär att de välfärdstjänster som vi alla möter ska hållas så oberoende som möjligt av konjunktursvängningar. Det handlar framförallt om att värna människors trygghet och en god välfärd. Områden som skola och omsorg bör äga den främsta prioriteten när utgifter ska vägas mot varandra i det lokala arbetet.

SAMVERKAN OCH ANSVAR

Det är naturligt för en kommun att söka samverkan med grannkommunerna för att erbjuda medborgarna bättre service och tjänster. Få medborgare bryr sig om var kommungränserna går. De vill ha väl fungerande välfärd och valuta för skattepengarna.

I de fall kommunens gränser, storlek, invånarunderlag eller andra faktorer riskerar att inverka negativt på möjligheterna att upprätthålla god kvalitet i välfärd och samhällsservice är det särskilt viktigt att söka samverkan eller de nya lösningar som krävs för att kunna leverera detta.

Diskussionen om kommunernas storlek är viktig och måste fortsätta. Politiska gränsdragningar får inte begränsa möjligheten till tillväxt, företagande och utbyte människor emellan. Flera kommuner runt om i landet har redan i dag problem med att leverera viss samhällsservice. Ökat mellankommunalt samarbete krävs när en kommuns storlek gör att den saknar möjligheter att hålla en förväntad servicenivå. Statsbidragssystemet bör innehålla incitament till ökad samverkan mellan kommuner där ekonomin inte räcker till eller när verksamheten är för liten för att bära egen specialistkompetens.

Möjligheterna till fördjupat och breddat samarbete mellan närliggande kommuner är många. Gemensamma organisationsformer över kommungränserna för att underlätta rekrytering och därmed säkerställa kompetens när det gäller myndighetsutövning är ett exempel. Att genomföra större upphandlingar tillsammans är ett annat. Flera kommuner samarbetar redan i dag med gemensam räddningstjänst, VA-frågor, ekonomi- och personalsystem, dock kan lagstiftningen behöva ses över för att ytterligare underlätta detta. Olika typer av gränsöverskridande samarbeten får dock inte otydliggöra ansvarsdimensionen, det är alltid den egna kommunen som har det yttersta ansvaret inför sina medborgare.

MÖTA DEN DEMOGRAFISKA UTMANINGEN TILLSAMMANS

Att människor lever allt längre i Sverige är fantastiskt och ett bevis på en väl fungerande välfärd. Samtidigt innebär en allt äldre befolkning att både äldreomsorgen och vården kommer att behöva omfattande förstärkningar

framöver. Det tillsammans med stora pensionsavgångar och färre på arbetsmarknaden kommer att ställa höga krav på kommunerna.

Det är viktigt att kommunerna i tid planerar för den ökande efterfrågan av vård och omsorg. Det civila samhällets resurser behöver tas tillvara. Frivilligverksamheter ska uppmuntras och stöttas som ett viktigt och nödvändigt komplement till den skattefinansierade verksamheten. Arbetet med att göra kommunerna till mer attraktiva arbetsgivare måste intensifieras.

För att klara den framtida efterfrågan på arbetskraft bör olika modeller prövas. Exempelvis kan successiv avtrappning erbjudas efter uppnådd pensionsålder i syfte att få människor att arbeta längre. Det är också angeläget med en väl fungerande validering och framgångsrik matchning mot arbetsmarknaden.

3 BRA VILLKOR FÖR JOBB OCH FÖRETAGANDE I HELA LANDET

Fler jobb och minskat utanförskap hör till kärnan i Moderaternas politik. Det är människors arbete som lägger grunden för vår gemensamma skattefinansierade välfärd. Genom arbete och egen försörjning stärks människors självkänsla, men även samhällets sammanhållning ökar.

3.1. EN TYDLIG ARBETSLINJE ÄVEN LOKALT

Förutsättningarna för fler i arbete börjar många gånger lokalt. Samtidigt har ett tydligt kommunalt perspektiv ofta saknats i den moderata jobbpolitiken. Att stora delar av arbetsmarknadspolitiken avgörs nationellt betyder inte att det saknas möjligheter att lokalt kunna göra insatser för att bryta utanförskap och skapa förutsättningar för nya jobb. Moderaterna ska ligga i framkant även när det gäller effektiva lokala åtgärder för att underlätta för människor att komma in på arbetsmarknaden.

AKTIVITET FÖRE PASSIVITET

Politikens uppgift är att skapa incitament och goda förutsättningar för arbete, men även att ställa tydliga krav. En stark arbetslinje bidrar till att bryta både utanförskap och bidragsberoende. Utgångspunkten ska inte vara regler och nivåer för olika former av bidrag, utan i stället hur behovet av bidrag kan minska. Den som saknar resurser ska fångas upp av det gemensamma skyddsnetet, men också få hjälp att snabbt ta sig tillbaka till egen försörjning. Olika typer av försörjningsstöd måste vara knutna till tydliga aktivitetskrav och andra insatser för att motverka passivitet.

KOORDINERADE ARBETSMARKNADSÅTGÄRDER

Insatser för de som hamnat utanför arbetsmarknaden bör samordnas mellan alla relevanta aktörer. Detta gäller särskilt de som står längst från arbetsmarknaden. Satsningar för att sänka trösklarna in på den lokala arbetsmarknaden som coaching, lärlingssatsningar, arbetspraktik och praktisk kompetensutveckling bör koordineras mellan de olika statliga och kommunala myndigheterna för större effektivitet och bättre resursutnyttjande. Jobbtorgens samarbeten med bemanningsföretag, organisationer, stiftelser, föreningar samt Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan kan vidareutvecklas och fördjupas.

BÄTTRE INTEGRATION SKAPAR FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ARBETE

För oss moderater är det viktigt att allas inneboende kraft ska kunna tas tillvara. Den mångfald och bredd av erfarenheter som finns i kommunerna innebär stora möjligheter. För att motverka utanförskap utgör integrationsfrämjande insatser på kommunal nivå en viktig del. Grundläggande faktorer för minskat utanförskap och ökad integration är framförallt utbildning, språkkunskaper, krav på aktivitet, tydligt eget ansvar och möjligheten att kunna påverka sitt liv genom eget arbete.

Kommunen kan ta ansvar i integrationsarbetet på olika sätt. En möjlighet för kommunerna är att arbeta aktivt med att bli bättre på att hjälpa nyanlända att få sina utbildningar och yrkesfärdigheter validerade. Även praktikplatser i kommunens regi för flyktingar har varit framgångsrika på flera håll.

Det finns kommuner som med framgång infört en kundvalsmodell för arbetsmarknadsåtgärder och utbildning, genom vilken det kommer att bli möjligt att välja olika utförare inom Svenska för invandrare (Sfi) och vuxenutbildningar. Ett annat inslag är en särskild "Flitpeng" som genom viss ekonomisk bonus till både klient och utförare kan öka motivationen att nå utbildningsmålen inom utsatt tid eller snabbare. Ytterligare exempel på nytänkande är att nyanlända småbarnsföräldrar under föräldraledigheten erbjuds Sfi-undervisning med barnpassning i bostadsområdena, i samarbete med familjecentraler och öppna förskolor. Särskilda mentorsprojekt för yrkesintroduktion för nyanlända där man möts genom sitt yrkeskunnande är ett annat exempel.

De kommuner som har utsatta stadsdelar bör arbeta aktivt med att omdana dessa. I såväl dessa områden som andra områden bör kommunerna arbeta för att skapa blandade upplåtelseformer av hyres- och bostadsrätter, egna hem samt ägarlägenheter. I många av Sveriges miljonprogramsområden blir det för ekonomiskt kostsamt för de kommunala bostadsbolagen att genomföra alla de renoveringar som behöver göras. För att utveckla områden som domineras av kommunala hyresrätter kan det vara nödvändigt att sälja delar till andra ansvarsfulla aktörer som kan bidra till att utveckla området samt erbjuda boende möjlighet till ombildning. Av både ekonomiska, praktiska

och tidsskäl kan det därför finnas anledning att ge kommunala bostadsbolag med många lägenheter i miljonprogramsområden sådan flexibilitet.

3.2. BRA VILLKOR FÖR FÖRETAGANDE OCH ENTREPRENÖRSKAP

Kommunerna har stort ansvar för att skapa goda lokala villkor för entreprenörskap och företagande. För att nå framgång handlar det många gånger om att byta myndighetsperspektivet mot ett tydligt serviceperspektiv.

MINIMERAD BYRÅKRATI OCH EFFEKTIV HANDLÄGGNING

En av kommunpolitikens viktigaste uppgifter när det gäller goda förutsättningar för näringslivet handlar om att minimera onödig byråkrati. Kommunerna ska garantera en rättssäker och effektiv handläggning av alla ärenden. Snabb, korrekt och förutsägbar tillämpning av lagar och bestämmelser skapar goda förutsättningar för företagande. Bra bemötande, hög tillgänglighet och god service från kommunens sida gentemot näringslivet ska vara självklart.

Effektiv behandling av ärenden kan gälla alltifrån handläggningstiden för enklare bygglov till svar på förfrågningar som företagaren kan behöva ett snabbt besked kring. Tydliga mål, med löften om att tillståndsärenden ska hanteras skyndsamt eller inom en viss tid, gör kommunens ansvar gentemot företagen tydligt och visar på en vilja till service och dialog.

Flera kommuner arbetar framgångsrikt med olika typer av tjänste- och servicegarantier för att tydliggöra för företag och medborgare vilken servicenivå man kan förvänta sig till exempel avseende handläggningstider. Det kan gälla garantier att få svar på en fråga inom 24 timmar eller att få en ansökan om bygglov behandlad inom en förutbestämd tidsperiod.

För effektiv handläggning måste det vara enkelt för företagaren att komma i kontakt med kommunens olika delar. Tanken om "En väg in" till kommunen är bra. Formerna kan variera, i vissa kommuner arbetar man med så kallade företagslotsar medan andra öppnat näringslivsbutiker för att signalera öppenhet och tillgänglighet till det lokala näringslivet.

DIALOG OCH SAMVERKAN SKAPAR NYA JOBB

I den vardagliga kontakten mellan kommunen och ortens företag skapas förutsättningar för tillväxt och arbetstillfällen. Företag i kommuner med bra näringslivsklimat vittnar ofta om en upplevd enkelhet i relation till kommunen.

Regelbundna möten mellan kommunalråd, näringslivsansvarig tjänsteman samt företagsföreträdare är ett sätt att åstadkomma dialog och bygga samsyn kring vad som krävs för fortsatt tillväxt. Näringslivsfrukostar, seminarier och företagarråd är andra exempel. Att skapa mötesplatser där aktörer som Arbetsförmedlingen, lokala företagargorganisationer och näringslivsförvaltningen kan träffas för att samtala om aktuella frågor är ett annat.

MINSKA AVSTÅNDET MELLAN UTBILDNING OCH ARBETE

Moderaterna ska arbeta med att uppmuntra initiativ som stärker kopplingen mellan skola, högre utbildning och entreprenörskap. Ett viktigt inslag i det arbetet är karriärrådgivning till ungdomar. Genom att utgå från individens intresse, kunskaper, och kompetens kan alla få en bra bild av vilken kompetens som krävs för olika yrkesvägar.

Fler lärlingsutbildningar och förstärkning av de praktiska programmen på gymnasiet är viktiga delar i att skapa bättre förutsättningar för nya jobb. Bra samarbete med Ung Företagsamhet eller andra liknande organisationer som utbildar i entreprenörskap genom att kombinera teori och praktik i skolan ska utvecklas. Det stärker möjligheterna för att såväl sänka trösklarna in på arbetsmarknaden som att inspirera framväxten av framtida arbetsgivare.

Genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för samarbeten mellan till exempel den regionala högskolan och ortens företag kan avståndet mellan utbildning och arbete minskas.

För att främja innovation, tillvarata studenters kreativitet och bättre omsätta forskningsresultat finns det flera vägar att gå. Ett exempel på framgångsrik samverkan mellan samhälle, näringsliv och akademi är den så kallade Robotdalen i Mälardalsregionen. Genom regionalt gränsöverskridande samarbete har de medverkande kommunerna deltagit i arbetet med att sammanföra leverantörer, kunder och användare, entreprenörer, forskare, finansiärer och andra aktörer med gemensamma intressen.

UNDBIK SNEDVRIDANDE KONKURRENS

Moderatledda kommuner ska inte bara följa befintlig konkurrenslagstiftning, utan även ha ett moraliskt ansvar för att undvika att konkurrera med befintliga och framtida näringsidkare. Även i de fall där det för kommunerna inte handlar om stora summor, kan det för företagare få allvarliga konsekvenser om kommunen agerar som kommersiell konkurrent med stöd av skattemedel. Kommunen ska inte överproducera, underprissätta eller sälja tjänster och varor som konkurrerar med privata aktörer.

Kommuner ska sträva efter att lägga ut verksamheter på entreprenad genom väl fungerande offentlig upphandling. Lagen om offentlig upphandling, LOU, behöver reformeras för att underlätta både för kommunen att upphandla och för att fler företag ska lämna anbud. Större upphandlingar kan

med fördel styckas upp i mindre delar för att möjliggöra för mindre företag att delta. E-upphandlingar genom internettjänster kan underlätta för småföretag som vill delta i kommunens upphandlingar. Den så kallade utmanarrätten har i många kommuner varit ett effektivt verktyg i strävan att uppmuntra till offentliga upphandlingar.

Inom välfärdsområdet som traditionellt sett har drivits i offentlig regi är det viktigt med en positiv syn på andra utförare. De möjligheter till kundvalsmodeller som Lagen om valfrihet, LOV, skapar ska utnyttjas. Det är inte minst betydelsefullt för att ge välfärdens medarbetare möjlighet att utveckla idéer och starta företag. Här ser vi en majoritet av kvinnor och vill främja möjligheten till kvinnors företagande. Meddelarskydd gällande missförhållanden med risk för tredje part, till exempel barn, vård- och omsorgstagare och personer som är i behov av sociala insatser bör skrivas in i avtal mellan kommun och utförare.

KOMMUNALA BOLAG

I princip ska kommunerna inte bedriva någon näringsverksamhet. Historiskt har Moderaterna intagit ståndpunkten att alla kommunala bolag ska säljas eller avvecklas, men i den kommunala verkligheten ser det annorlunda ut. I praktiken finns breda majoriteter och ibland goda skäl för att äga för samhället central infrastruktur såsom energinät, hamnar och vatten- och avloppsnät. Kommunala bostadsbolag kan vara ett viktigt verktyg för att bidra till att öka byggandet av hyresrätter och används aktivt i arbetet för ökad integration och minskat utanförskap. Dessa exempel utgör områden där det kan vara motiverat att använda sig av kommunala bolag.

I de fall kommunen arbetar med kommunala bolag ska dessa ha tydliga ägardirektiv, ligga klart inom den kommunala kompetensen, drivas affärs- och marknadsmässigt och ha marknadsmässiga avkastningskrav för att undvika osund konkurrens. Kommunen ska alltid tydligt kunna motivera varför en verksamhet drivs eller ägs av kommunen.

VÄL FUNGERANDE VÄLFÄRD OCH INFRASTRUKTUR – VIKTIG KONKURRENSFÖRDEL

En ofta förbisedd faktor för att lyckas locka etableringar och arbetskraft till kommunen är väl fungerande välfärdstjänster. De personer som företaget ska rekrytera har i allmänhet familjer. De sociala övervägandena, speciellt vid en flytt, hör till de enskilt viktigaste faktorerna för att tacka ja till ett jobb-erbjudande. Tillgänglighet till trygga förskolor, skolor med hög kvalitet och andra välfärdstjänster blir därmed en viktig konkurrensfördel för kommunen.

Ökade behov av individuella lösningar när det gäller arbete, boende och fritid kommer att bli viktigare framöver. Kommunal planering som stärker lokalsamhället genom en bra kombination av bostäder, arbetsplatser, god

närmiljö, service och väl fungerande kollektivtrafik gynnar det lokala näringslivet samtidigt som det stärker kommunens attraktionskraft.

VÅGA FÖLJA UPP OCH UTVÄRDERA

Det finns flera exempel på utvärderingar kring hur kommuner bemöter företagare och arbetar med att förbättra deras villkor. Det är allt ifrån större mätningar, som Svenskt Näringslivs ranking, till regionala företagsbarometrar och andra lokala modeller. Flera regioner använder SKL:s mätning om hur nöjda de lokala företagen är. Frågorna ställs utifrån en specifik kontakt inom brandtillsyn, serveringstillstånd, markupplåtelse, miljötillsyn och bygglovsärenden. Inom varje ärende ställs frågor utifrån information, tillgänglighet, bemötande, kompetens, rättsäkerhet och effektivitet. Resultaten sammanställs sedan i en så kallad NKI, Nöjd Kund Index, som ger kommunen möjlighet att åtgärda brister som företagen upplever i kontakten och därmed förbättra förutsättningarna för tillväxt och nya arbetstillfällen. Moderaterna ska alltid sträva efter att kommunerna ska bli bättre i dessa utvärderingar.

4. SKOLA OCH UTBILDNING I VÄRLDSKLASS

För att Sverige ska vara ett föregångsland där alla kan komma till sin rätt måste alla ges möjligheten till en bra start i livet. Samtliga barn och ungdomar förtjänar en skola och utbildning i världsklass. Hög kvalitet i utbildningssystemets alla delar är också en förutsättning för Sveriges framtida internationella konkurrenskraft.

4.1. FRAMTIDENS FÖRSKOLA

Förskolan och skolan ska tillvarata barns nyfikenhet och lust att lära. Kunskap ger oss förutsättningar att växa och utvecklas. Moderaterna vill att alla elever ska ges möjlighet att uppnå kunskapsmålen oavsett kön, familjebakgrund, bostadsort eller förutsättningar i övrigt.

Undersökningar visar att förskolan är ett bra stöd i synnerhet för barn vars föräldrar saknar högre utbildning eller är utrikes födda. Såväl internationell forskning som inhemska kartläggningar visar att skolledares pedagogiska ledarskap och medarbetarnas entusiasm, kunskap och pedagogiska förmåga kan radera ut betydelsen av bakgrundsskillnader.

Den svenska förskolan håller redan i dag hög standard. Lek, trygghet, pedagogik och social samvaro är alla viktiga faktorer för en bra förskoleverksamhet. Men även förskolan kan utvecklas och förbättras. Inte minst när det gäller ökad tillgänglighet och flexibilitet.

SMÅ BARN KAN LÄRA SIG MYCKET

Vi vill börja tidigt. Grunden till kunskapsskolan läggs redan i förskolan. Elever som tidigt halkar efter riskerar framtida skolmisslyckanden och utan-

förskap. Därför införde Alliansregeringen 2010 allmän förskola från tre års ålder istället för fyra.

Forskningen visar att små barn är mycket receptiva och har lätt att lära. Här läggs grunden för deras förmåga att senare lära sig läsa, skriva och räkna. Därför vill vi förstärka förskolans läroplan med mer språk- och matematikförberedande kunskaper samt införa individuella utvecklingsplaner. De förskolor som vill ska dessutom få ha engelska eller andra moderna språk som profilämnen.

Kunskapsinslagen är viktiga, men ju yngre barnet är, desto närmare måste leken finnas till hands. För att de allra yngsta barnen ska kunna utvecklas efter sina olika förmågor är det betydelsefullt att barngrupperna är tillräckligt små för att ge barnen en trygg miljö. Det är även viktigt med utbildad personal och en personaltäthet som gör att alla barn blir sedda.

BREDDAD KVALITET OCH DIALOG

I takt med att samhället förändrats har även kraven på förskolan ökat. Ett allt mer stressat arbetsliv, där vardagspusslet ska hanteras, innebär nya utmaningar för kommunernas utvecklingsarbete med förskolan. Kvalitetsbegreppet breddas allt mer, bland annat när det gäller föräldrarnas förväntningar på förskoleverksamheten. Faktorer som öppettider, tillgänglighet, lokaler samt förskollära och barnskötarnas engagemang blir allt viktigare vid värderingen av vilken kvalitet föräldrarna upplever att verksamheterna erbjuder. Även frågor som avståndet till förskolan från hemmet eller arbete spelar roll. Vid utvärdering och utveckling av verksamhetsformerna ska dialog mellan föräldrar, barn och medarbetarna utgöra en självklar del.

ÖKAD VALFRIHET I BARNOMSORGEN

Att erbjuda avlastning och stöd genom flexibel barnomsorg är en viktig del av välfärden, men även en central del i en politik för fler i arbete. För en fortsatt stark arbetslinje kommer kommunernas arbete med att utveckla en modern och flexibel förskola för olika behov vara en viktig pusselbit. En väl utbyggd förskola och barnomsorg möjliggör dessutom större jämställdhet i både hem och arbetsliv.

Det är föräldrarna som vet vilken omsorg deras barn behöver när de själva arbetar eller studerar. Föräldrarna bör genom flexibla pengssystem kunna välja det alternativ de anser vara bäst för sina barn med förskola, familjedaghem eller andra lösningar.

En modell som är väl prövad är att resurserna följer barnet. Det innebär att en viss summa pengar följer med barnet, oavsett vilket alternativ föräldrarna väljer. Det kan handla om kommunal verksamhet, kooperativ eller annan regi. Kommunens uppgift blir utifrån förskolans läroplan att sätta upp kvalitetskriterier för att bedriva förskoleverksamheten, godkänna utförare, följa upp och utvärdera verksamheten samt tillgängliggöra information för att

underlätta föräldrarnas val. Utvärdering bör ske opartiskt. Den bedrivna verksamheten ska tydligt leva upp till de kriterier som kommunen satt upp så att barnen och föräldrarna ska få den omsorg som de känner sig nöjda och trygga med. Vid brister ska tillstånd kunna dras tillbaka.

Genom att föräldrarna ges valfrihet öppnas upp för olika lösningar av barnomsorg. I samband med att det blev möjligt att driva förskolor i alternativ regi har utbudet av olika inriktning och profiler kraftigt ökat. Fortfarande finns stor potential i att skraddarsy förskolelösningar för att passa olika behov. En del föräldrar arbetar på obekväma tider, vilket ställer nya krav. För att möta behoven hos exempelvis föräldrar som arbetar natt eller har oregelbundna arbetstider kan resurser följa med och anpassas i än högre grad.

4.2. EN BRA SKOLA FÖR ALLA

Kunskapsuppdraget är skolans huvuduppgift. Kunskap är nyckeln till framgång och personlig utveckling. Under Alliansregeringen har den svenska skolan fått en välbehövlig nystart. Nya reformer genomförs de närmaste åren för att öka elevernas kunskaper, såsom Lärarlyftet, bättre lärarutbildning, nya och tydligare mål i skolan, obligatoriska skriftliga omdömen och en ny betygsskala samt yrkeslegitimation för lärare och förskollärare.

Till det kan läggas en läsa-skriva-räkna-satsning, mer stöd till elever som inte lär sig tillräckligt, satsning på matematik, vassare skolinspektion, ny gymnasieskola, yrkeshögskola och ökade resurser till forskning. Det är reformer som varaktigt förstärker utbildningskedjans olika länkar. Trots det återstår mycket arbete innan kunskapsskolan har återupprättats. I det arbetet har kommunerna en central roll.

EN RÄTTVIS SKOLA

Skolan ska fortsatt vara ett kommunalt ansvar. Kommunerna är de som står skolan närmast och ska genom skattefinansiering garantera alla elevers lika rätt till utbildning av hög kvalitet och få, tydliga och mätbara mål. Statens uppgift är att ställa tydliga och utvärderingsbara kunskapskrav på nationell nivå och utifrån dessa utvärdera de uppnådda resultaten.

I skolan ska alla elever få den stimulans de behöver för att utvecklas. För elever som behöver extra stöd ska insatser sättas in tidigt. Barn som inte hinner med i studietempot ska erbjudas möjligheten att få läsa upp vissa ämnen till exempel under loven. Elever som har lättare att lära ska ges extra stimulans, bland annat genom möjligheter att studera ett eller flera ämnen på nästa nivå.

FLEXIBEL SKOLGÅNG

I förskoleklassen möts förskolans pedagogiska former av lek, lärande och omsorg och grundskolans tydligare kunskapsmål. Förskoleklassen har blivit en självklar del av skolväsendet, i dag går 98 procent av alla sexåringar i antingen förskoleklass eller grundskola. Att förlänga grundskolan till tio år genom att göra förskolan obligatorisk skulle öka måluppfyllelsen genom att eleverna får mer undervisningstid och därmed större möjlighet att nå kunskapsmålen. I kombination med en ökad flexibilitet vid skolstarten skulle obligatorisk förskoleklass vara en viktig reform som markerar att alla barn i Sverige har rätt till kvalitativ och genomtänkt pedagogik. Förslaget skulle innebära att skolplikten tidigareläggs med ett år och gäller från det året barnet fyller sex år. Aldern för skolstart ska vara flexibel och det ska vara möjligt att få läsa grundskolan på såväl kortare som längre tid än tio år.

TYDLIG KUNSKAPSUPPFÖLJNING

Betyg behövs i skolan. Eleverna har rätt att redan från början få reda på hur de lyckas i sina ansträngningar. Snabba och tydliga reaktioner är nödvändiga för att eventuella brister ska kunna rättas till i tid. Skriftliga kunskapsomdömen ska få ges från första skolåret. För att säkra likvärdiga bedömningar och rättvisa betyg mellan kommunens olika skolor kan jämförelser av resultat på de nationella proven och betygsättningen vara ett effektivt verktyg.

TRYGGHET, ARBETSRO OCH ENGAGEMANG

I skolan ska alla känna sig trygga och arbetsro ska råda. Moderaterna ska arbeta för nolltolerans mot mobbning och andra kränkningar, bråk eller hot mot andra elever. Insatser mot mobbning ska bygga på forskningsbaserade åtgärder. Då inget annat hjälper ska mobbaren kunna flyttas till en annan skola.

Ansträngningar ska göras för att i högre grad engagera föräldrarna i elevernas skolgång. Regelbunden avrapportering om hur eleverna når sina mål, innovativa sätt att återkoppla till föräldrarna i realtid när det gäller ogiltig frånvaro och föräldradagar kan hjälpa föräldrarna att ta större ansvar för sina barns skolgång.

Engagemanget bland elevernas föräldrar kommer dock alltid att variera. För att ge alla elever hjälp kan därför bättre förutsättningar för läxhjälp fylla en viktig funktion. Läxhjälp på fritids, så kallat "Läxis", kan göra stor nytta för elever när det gäller att tidigt lära sig god studieteknik och rutiner innan de når högre årskurser. Flera kommuner har framgångsrikt lyckats engagera frivilliga till läxhjälp, exempelvis studenter och äldre.

VALFRIHET OCH MÅNGFALD

Möjligheten att välja förskola och skola har ett värde i sig utifrån den enskilda människans perspektiv. Konkurrens är bra. Friskolereformen har inneburit en valfrihetsökning som varit mycket positiv för den svenska skolans utveckling. Möjligheten att välja skola höjer kvaliteten i alla skolor. Dessutom främjas utvecklingen när olika skolor kan välja olika profiler och nya sätt att arbeta med innehåll och pedagogik.

De flesta elever bryr sig mer om att skolan är bra än om vem som driver den. En skola med hög undervisningskvalitet där elever, lärare och personal trivs är det som ska stå i centrum för den moderata skolpolitiken – oavsett om den drivs i kommunal eller fristående regi.

En förklaring till att många fristående skolor når goda resultat är de korta beslutsvägarna, det nära ledarskapet och den höga graden av självbestämmande. Lärarnas möjlighet att påverka sitt arbete leder till ökat engagemang. Många friskolor uppvisar även mycket goda kontakter mellan elever, lärare, föräldrar och skolledning. Det är positiva inslag som mycket väl kan överföras även till de kommunala skolorna, vilket också har skett i många kommuner. Det kräver framsynta politiker som arbetar för bra system med ökat självbestämmande för kommunala skolor och är beredda att lämna ifrån sig inflytande till lokala skolledningar.

LÄRARNAS BETYDELSE

Lärarna är elevernas viktigaste resurs och är avgörande för kvaliteten i skolan. Forskning visar att lärares kompetens är den enskilt viktigaste faktorn för goda kunskapsresultat bland eleverna. Därför behövs kompetensutveckling och möjligheter till fortbildningsinsatser för lärarkåren. Det gäller för såväl teoretiska som yrkesförberedande utbildningar.

Kommunerna har stort ansvar när det gäller att skapa fler karriärvägar för lärarna och att höja läraryrkets status. Tjänster där undervisning och forskning kan kombineras är en väg att gå. Större lönespridning inom lärarkåren en annan. Detta kan uppnås genom att individualisera lärarnas lön i högre utsträckning och basera lönen på den enskilda lärarens kompetens och förmåga att utveckla sina elever. En skicklig lärare ska kunna öka sin lön, utan att behöva forska eller bli skolledare. Även fler yrkeskategorier inom läraryrket är en viktig del för att göra yrkeslivet som lärare mer varierat med större möjligheter till karriärutveckling.

UTVÄRDERA OCH FÖLJ UPP PÅ ALLA NIVÅER

En bidragande orsak till den svenska skolans problem är rädslan för att utvärdera. Elever har inte utvärderats i tid och betyg har getts alldeles för sent. Det har varit tabu att utvärdera lärare och skolledningars arbete har allt för sällan följts upp. En modern skola måste våga följa upp och utvärdera såväl elever som lärare och skolledning kontinuerligt.

Skriftliga kunskapsomdömen ska ges från första skolåret och betyg från årskurs sex. Lärarna har en ledarroll i klassrummet som måste förtydligas och uppmärksammas. Det står inte i motsatsställning till att även eleverna bör få möjlighet att utvärdera sina lärare. Dock inte genom att eleverna ska "sätta betyg" på lärarna, utan via kontinuerligt återkommande utvärderingar av den undervisning som bedrivs. Ansvariga politiker ska tillsammans med Skolförvaltningen regelbundet utvärdera skolledningarnas resultat.

SKOLAN SOM MODERN ARBETSPLATS

De senaste årtiondenas snabba tekniska utveckling har förändrat samhället i grunden. Samtidigt är mycket sig likt i den svenska skolan. Skolan behöver anpassas till världen runt omkring. Det handlar delvis om tillgången till datorer och modern teknik, men framförallt att den nya tekniken kommer till användning i den traditionella undervisningen. IT är ett naturligt arbetsredskap på alla arbetsplatser. IT borde vara en självklarhet också i skolan, lika självklar som papper och penna. Den nya tekniken innebär även helt nya möjligheter för elever och lärare när det gäller individualisering, kontakter och samarbete långt utanför klassrummets gränser samt möjlighet att publicera sitt arbete och få återkoppling från fler. Modern teknik kan också effektivisera lärarnas administrativa arbetsuppgifter och frigöra tid som kan ägnas åt eleverna.

Det är bra att lärarna har möjlighet att beslagta elevernas mobiltelefoner om de används felaktigt. Men en mobiltelefon har även många förtjänster som kan komma till nytta i skolarbetet. Det finns en stor potential för ökat lärande genom nya verktyg. Det är viktigt att börja se möjligheter istället för problem med dagens teknik, även inom skolan.

HÖG KVALITET I GYMNASIESKOLAN

Gymnasieskolan ska ta hänsyn till att ungdomar har olika mål och ambitioner. Vissa vill gå vidare till högskola direkt efter gymnasiet medan andra drömmer om att få ett eget jobb så snabbt som möjligt. De två breda ingångarna för gymnasieeleverna ska vara en praktisk och en teoretisk ingång. En praktisk ingång som syftar till att efter avslutad utbildning gå ut till ett jobb och en teoretisk ingång som syftar till att studera vidare på högskola. Valfrihet och bredd ska prägla utbildningarna.

Genom att försöksverksamheten med lärlingsutbildning blir en permanent del av gymnasieskolan i lärlingsprogram ökar dessutom möjligheterna för eleverna att lära sig yrkeskunskaper på en arbetsplats.

Gymnasieskolan bör tydligare kopplas till högre utbildning. Det kan göras på flera sätt, dels genom att göra det möjligt att läsa högskolekurser redan på gymnasiet, dels genom att i ökad utsträckning tillgodogöra sig aktuell forskning i undervisningen. Ett annat sätt, som exempelvis införts i Uppsala, är lektorstjänster. Högutbildade lärare som varvar undervisning med forsk-

ning ger nära koppling till forskning och utveckling, skapar karriärvägar för lärare och medför bättre resultat för eleverna.

HÖGSKOLA, UNIVERSITET OCH YRKESHÖGSKOLOR

Högskolor och universitet utgör många gånger centrala nav för hela regionen. De har stor betydelse för innovation, tillväxt och nya arbetstillfällen. Ny kunskap, utveckling och kreativitet skapar positiva effekter på en rad andra områden inom kommunerna. För att främja en sådan utveckling handlar det dels om att aktivt arbeta för att underlätta övergången från gymnasiet till högre utbildning, dels om att tillsammans med lärosätena hitta nya former för samarbete.

Samverkan mellan aktörer inom forskning, politik och näringsliv stärker möjligheterna till regional utveckling. Att exempelvis utveckla en gemensam vision och samordna de utvecklingsresurser som satsas inom en region kan innebära ökad innovationsförmåga och större positiva effekter av satsningarna. Kommunen kan även understödja universitetets eller högskolans mål att kommersialisera den högre utbildningens forskning och utveckling.

4.3. VUXEN- OCH SPRÅKUTBILDNING MED TYDLIGT JOBBFOKUS

Ibland är vuxenutbildning nödvändig för att kunna komplettera sin utbildning. Det är en viktig möjlighet som ger många en andra chans. Moderaterna vill att vuxna ska ges möjlighet att själva välja anordnare av vuxenutbildning, på samma sätt som elever kan göra inom grund- och gymnasieskolan i dag. Utbildningar som ger behörighet till högre utbildning eller gör det påtagligt lättare att få arbete ska prioriteras. Vuxenutbildningen ska vara flexibel så att människor som vill kombinera yrkesarbete med utbildning ges möjlighet att göra det. Ett lokalt exempel är "Kunskaps hus" där handledarstöd erbjuds för att läsa kurser eller komplettera betyg, utan att vara inskriven i traditionell Komvux. På så sätt ges möjlighet att studera parallellt med arbete och betyg kan läsas upp för att komma in exempelvis till högre utbildning.

Arbetslinjen ska prägla språkutbildningen för nya svenskar. Dagens Svenska för invandrare (Sfi) bör ersättas av Startsvenska, en funktionell språkutbildning som tar sin utgångspunkt i förväntade studier eller arbete i Sverige. Den introduktionen bör också återspegla viktiga värderingar som öppenhet, tolerans och människors lika värde samt vikten av att alla som kan arbetar. Tydligare krav behövs också för uppföljning av resultaten under utbildningen. Startsvenskan ska kombineras med arbete, yrkesutbildning eller praktikplats samt vara tydligt individualiserad. Kommunerna ska inte längre ha monopol på att avgöra var en nyanländ ska läsa svenska. Istället kan kommunen vara en språkutbildningsaktör bland många fler.

5. STÖD NÄR DEN EGNA KRAFTEN INTE RÄCKER TILL

Sveriges kommuner har stort socialt ansvar som sträcker sig ifrån att bekämpa sociala problem och utanförskap till att ge människor med funktionsnedsättning och äldre en trygg tillvaro med god omsorg och hög livskvalitet. Problem som hemlöshet, missbruk men även utbredd psykisk ohälsa utgör viktiga utmaningar som ofta kräver nya lösningar och samarbetsformer.

5.1. ANSVAR FÖR VARANDRA

Frihet ger stora möjligheter men ställer också krav på den enskilde. Alla måste ta ansvar för hur man väljer att leva sitt eget liv. Tillsammans har alla människor ett grundläggande ansvar för att hjälpa och stödja dem vars krafter inte alltid räcker till. Kraften i det civila samhället ska inte underskattas. Avgörande för människors känsla av mening och trygghet är att det finns starka sociala band till dem i ens omgivning. Därför är det viktigt att kommunen främjar aktivt idrotts- och föreningsliv, ideellt arbete, mötesplatser där människor kan samlas och föra samtal, utöva sin tro, förkovra sig tillsammans med andra eller ägna sig åt sina fritidsintressen. Det skapar trygghet, främjar integration och ger möjligheter för människor att växa.

ATT FÅ HJÄLP OCH STÖD VID BEHOV

Även om alla människor har ett ansvar för sitt eget liv klarar vi oss inte alltid själva eller så orkar vi inte ta ansvar för våra närmaste. Då behövs skyddsnät som ger trygghet, men som också ger stöd och hjälp för att kunna ta sig ur problemen. Moderat kommunpolitik ska bidra till att bryta både utanförskap och bidragsberoende. Det är viktigt att ställa krav och att ge människor verktyg så att de själva kan ta sig ur problemen av egen kraft. Ofta handlar

det om hjälp till självhjälp, exempelvis genom att erbjuda utbildning, rehabilitering eller avgiftning.

Utanförskap i dess allvarligaste form då människor saknar tak över huvudet kräver särskilda insatser. För att komma tillrätta med hemlöshet krävs att olika modeller prövas. En modell som visat sig framgångsrik internationellt är Bostad Först som går ut på att den hemlöse får en bostad först, samtidigt sätts insatser in för att hjälpa vederbörande. Missbrukare ska erbjudas vård. Det ska också finnas en skyldighet för var och en att delta i åtgärder som underlättar återinträde på arbetsmarknaden.

FRAMGÅNG GENOM SAMVERKAN

För att komma tillrätta med sociala problem är väl fungerande samverkan mellan de ansvariga parterna avgörande. En gemensam nämnare i de kommuner som framgångsrikt lyckas bekämpa sociala problem är att polis, socialförvaltning, skola, familjecentraler och andra inblandade aktörer arbetar tillsammans. Flera kommuner arbetar även med samordningsförbund där landsting, kommunen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen samverkar för att minska risken att människor hamnar mellan stolarna.

Många gånger är samverkan och sekretess svårt att förena. Därför finns behov av en bred översyn av sekretessreglerna med syfte att finna former för samverkan för den enskildes och samhällets bästa.

REAGERA TIDIGT OCH TYDLIGT

Utmaningarna är som allra störst när det gäller barn och unga som far illa och som är på väg att hamna snett. Alkohol- och narkotikamissbruk i ung ålder, skolavhopp och olika typer av kriminalitet kan snabbt ödelägga ungas liv och möjligheter. Här krävs att alla reagerar tidigt och tydligt. Erfarenheter visar att det är viktigt att unga som hamnat i utanförskap hålls aktiva på olika sätt. Utbildningsinsatser är grundläggande och här kommer lärlingsprogrammen inom gymnasieskolan att bidra med nya möjligheter. På fritiden är behovet av meningsfulla mötesplatser stort för att undvika att unga hamna i fel sammanhang. Det kan handla om alltifrån fritidsgårdar, näridrottsplatser och aktivitetshus.

UTVECKLA DET SOCIALA ARBETET

Omvärlden förändras ständigt och utvecklingstakten ökar. Det är viktigt att även kommunernas sociala arbete hänger med i utvecklingen och ständigt strävar efter att bli bättre. Det förutsätter ett öppet klimat, där nya idéer möts av nyfikenhet och entusiasm. Inom tre områden krävs särskild utveckling:

Mer tvärsektoriellt och samarbetsinriktat arbete. Människors behov begränsas inte av organisatoriska gränser mellan olika förvaltningar inom en kommun eller region, utan rör sig mellan de olika delarna. Organisationen

måste därför alltid utformas efter ändamålen. De barn som socialförvaltningen arbetar med att förbättra livssituationen för återfinns också i skolorna. En fungerande tvärspektoriell samverkan, såväl inom kommunen som mellan kommunen och andra aktörer, är därmed ofta nödvändig för att använda samhällets resurser på bästa sätt och för att kunna skapa tjänster av hög kvalitet.

Ökat fokus på förebyggande arbete. Genom att arbeta förebyggande och främjande kan problem undvikas. Framgångsrikt förebyggande arbete förutsätter också i många fall väl fungerande tvärspektoriell samverkan eftersom målgrupper där förebyggande arbete är viktigt i hög utsträckning är gemensamma för flera förvaltningar och myndigheter.

Sträva efter att öka utvärderingsbarheten i insatserna och därmed utveckla fler metoder som vi vet fungerar. Det är centralt att de metoder som socialtjänsten använder bevisligen fungerar och ger avsedd effekt. För att lyckas med det ska kunskapsinhämtning ske metodiskt, erfarenheter dokumenteras och förebyggande projekt och arbeten utformas för att vara utvärderingsbara. I det arbetet är det en fördel att arbeta med forskarstöd.

VÄRNA DE IDEELLA INSATSERNA

De ideella insatserna inom det sociala området är en stor tillgång för samhället. Det är en kraft som inte kan eller ska dirigeras uppifrån av politiker men som måste stödjas och uppmuntras av samhället. Volontärskapet i Sverige är starkt. Vuxna och unga deltar i trygghetsvandringar på helgnätterna, de hjälper hemlösa och engagerar sig mot hedersförtryck.

Pensionärer som har tid över för några timmars ideellt arbete i anslutning till skolor eller fritidsverksamhet kan av kommunen uppmuntras genom satsningar på projekt som "Skolmorfar/skolmormor".

Det finns även exempel på hur kommunerna aktivt kan arbeta med att underlätta ideellt engagemang bland de egna medarbetarna. En möjlig modell att prova kan vara att anställda får använda viss arbetstid till ideella insatser eller annat frivilligt socialt engagemang.

SKAPA ATTRAKTIVA OCH TRYGGA BOSTADSOMRÅDEN

Det finns en stark växelverkan mellan att skapa attraktiva och trygga bostadsområden och att bryta social och etnisk segregation. Stadsplanering där verksamheter och blandad bostadsbebyggelse kombineras kan bidra till att bostadsområden utvecklas positivt. Ett sätt är att verka för att det i varje område eller stadsdel ska finnas bostäder med olika upplåtelseformer och också olika prisbilder. Ett exempel kan vara att i områden med hög andel hyresrätter bygga bostadsrätter och egnahem. Härigenom ökar områdets attraktionskraft och människor kan växla och byta boende utifrån behov och ekonomisk förmåga. Detta bidrar till en ökad social stabilitet och trygghet.

Bred och tät dialog mellan kommunpolitiker och de boende, där de boende bereds utrymme att komma med förslag och lösningar på gemensamma frågor är bra för såväl sammanhållning som kontakten med det offentliga.

5.2. TRYGGHET FÖR ÄLDRE

Sverige ska vara ett bra land att åldras i. Ett land där varje människa räknas och där vi tar tillvara på de erfarenheter och den kompetens som finns hos dem som levt lite längre. Det innebär inte bara att äldre ska ha en rimlig ekonomisk situation utan också att man ska känna trygghet, gemenskap och delaktighet i samhället. Rätten att välja och möjligheten till självbestämmande vid behov av vård och omsorg är viktiga för ett värdigt åldrande.

NYA MÖJLIGHETER OCH UTMANINGAR

Bilden av pensionärer har successivt förändrats. Många njuter av tillvaron med god livskvalitet, spännande resor och fler möjligheter än tidigare. De allra flesta kan se fram emot många friska år efter pensioneringen. Men samtidigt som mycket har förändrats till det bättre återstår ännu många utmaningar. Många pensionärer har små marginaler. En del får inte den vård eller omsorg de behöver i tid. Åldersdiskriminering är fortfarande vanlig. För oss moderater är det viktigt att ändra på detta. En stor del av detta ansvar faller inom ramen för kommunernas arbete.

Tydlig jobbpolitik för äldre kommer att vara en viktig del för fler i arbete. Arbetslinjen är en förutsättning för trygga pensioner och en fungerande framtida välfärd. Trots att det har blivit förmånligare att anställa äldre och att de som arbetar vidare efter sextiofem års ålder har fått förhöjt jobbskatteavdrag behöver kommunerna ta ansvar för att behålla och nyanställa äldre medarbetare. Ett effektivt sätt är att erbjuda successiv avtrappning av arbetet i slutet av yrkeslivet.

TA ANSVAR TILLSAMMANS

De allra sista åren i livet blir många beroende av hjälp och vård. Hur den omsorgen utformas påverkar livskvaliteten för både äldre, anhöriga och de som funderar på vad som händer den dagen de själva behöver hjälp.

När äldre behöver hjälp med vård och omsorg innebär det ofta att ansvaret delas mellan kommunen och landstinget. Det får aldrig bli ett problem för den enskilde. Ingen får hamna mellan stolarna. Som politiker i kommun eller landsting har vi ansvar för samma medborgare och att de ska få den hjälp och det stöd som de har rätt till. Det är politikens uppdrag att hitta lösningar som underlättar för den enskilde. Exempel på detta kan vara mellanvårdsplatser som drivs gemensamt och direktinläggning från den kommunala hemsjukvården till olika avdelningar på sjukhuset. System med trygghetskvitton för att bekräfta ansvaret när en äldre person behöver flytta mellan till

exempel sjukvård och kommunal omsorg måste det finnas väl fungerande rutiner och tydligt ansvar vid överflyttning och mottagande.

Många anhängvårdare gör fantastiska insatser. Det är viktigt att kommunerna erbjuder hjälp och stöd till anhängiga som vårdar sina närstående. För att lätta på arbetsbelastningen kan kommunen till exempel i samarbete med anhängvårdaren utforma en individuell stödplan, där avlastningsplatser och utbildning kan ingå.

Många kommuner arbetar även med lokala värdighetsgarantier som innehåller en konkret beskrivning av vad äldre personer, deras anhängiga och övriga kommuninvånare kan förvänta sig av de tjänster som kommunen erbjuder inom äldreomsorgen.

Det är politikens uppgift att tillsammans med andra aktörer utveckla vård- och omsorgen. Det finns exempelvis stort utrymme att utveckla nya former av boenden såsom trygghetsboenden och seniorboenden.

Att få fortsätta vara med sina nära och kära när man blir äldre är mycket viktigt för många välbefinnande. Därför bör Moderaterna sträva efter att erbjuda olika lösningar för att äldre par ska kunna fortsätta bo ihop när bara en av dem behöver särskilt boende.

ATT FÅ VÄLJA SJÄLV

De senaste åren har fokus i diskussionen om äldrevården i hög grad förändrats. Äldres rätt att välja själva betonas allt mer både vad gäller vård, omsorg och boende. Det är positivt. Verksamheten är till för människorna, inte tvärtom. Men det ställer också högre krav på hur bemötande och service organiseras.

För att valfriheten ska bli verklig krävs lättöverskådliga jämförelser mellan de olika typer av tjänster som kommunen eller andra aktörer tillhandahåller. Många kommuner kan ta ett ännu större ansvar för att ge äldre en samlad bild av vilka boenden och vilken service som finns att tillgå, i kommunal eller annan regi.

Ett exempel är äldreboenden. För att äldre själva ska kunna välja vad som är viktigt för dem kan kommunerna exempelvis via en guide, hemsida eller annan kanal erbjuda information kring faktorer som kvalitet på mat, social gemenskap, personalens bemötande eller andra faktorer.

UTBILDNING VID VÅRD AV ÄLDRE

Genom välutbildade och kunniga medarbetare i äldreomsorgen skapas trygghet för såväl den äldre som de anhängiga. Personalen som tar hand om de äldre saknar ibland relevant utbildning för uppgiften, vilket dock inte förtar värdet av det goda arbete som de många gånger utför. Samtidigt är utbildningsmöjligheter för medarbetarna en av de enskilt viktigaste faktorerna för att de ska kunna växa i sin yrkesroll och kvaliteten därmed höjas.

Moderaterna ska därför aktivt arbeta för att möjligheter till utbildning ges för äldreomsorgens medarbetare, oavsett om utförandet sker i kommunens regi eller av andra. Faktorer som bland annat språkkompetens och ökad geriatrisk kunskap kommer att bli allt viktigare i takt med att valfriheten, kraven och behoven inom äldreomsorgen ökar. Möjlighet till karriärvägar, utbildning och chefskap inom äldreomsorgen måste prioriteras.

MER ÄN BARA OMSORG

Det är viktigt att komma ihåg att äldre frågor handlar om mer än bara äldreomsorg. Genom till exempel tillgänglighetsmärkning av bostäder, information om tekniska hjälpmedel, fixartjänster, trygghetslarm och anropsstyrd kollektivtrafik kan äldres självbestämmande öka. Funktionsnedsättningar behöver då inte bli ett hinder i vardagslivet. Genom bostadsanpassning kan fler äldre ges möjlighet att bo kvar hemma längre.

Kommunerna kan även stimulera tillkomsten av seniorboenden och trygghetsboenden genom mark- och bostadspolitik liksom genom medverkan av kommunal hemtjänst och hemsjukvård. De kan också komplettera marknaden genom tydliga ägardirektiv till kommunägda bostadsföretag om att bygga exempelvis trygghetsboenden.

5.3. TILLGÄNGLIGHET OCH VALFRIHET FÖR PERSONER MED FUNKTIONSNEDSÄTTNING

Alla människor har inneboende förmåga, kraft och potential. Men ibland begränsas denna av olika fysiska hinder. I dessa fall måste samhället stötta, underlätta och hjälpa människor att leva sina liv utifrån sina individuella förutsättningar. Funktionsnedsättningarna behöver inte bli ett hinder i vardagslivet med ett bra tillgänglighetsarbete. Här behövs goda exempel lyftas fram. Det kan gälla allt från lösningar för tillgängliga bostäder, såväl som tillgång till bra information om vilka hjälpmedel som finns.

Personer med funktionsnedsättning ska precis som alla andra kunna vara delaktiga i livets olika delar. Det behövs nya former för deltagande för att fler med funktionsnedsättning ska få en bättre vardag och för att möjliggöra delaktighet på arbetsmarknaden och i samhället. Kommunerna har stora möjligheter att åtgärda bristande tillgänglighet som kan utgöra hinder för personer med funktionsnedsättning att delta i samhället på samma villkor som andra. I det pågående arbetet för ökad tillgänglighet är en öppen dialog mellan kommunen, de berörda, deras anhöriga och olika handikapporganisationer värdefull för alla parter.

Alla är vi olika och det gäller också människor med funktionsnedsättning. Moderaterna arbetar för att det ska finnas en mångfald av lösningar, och i de fall den egna kommunen inte räcker till ska det finnas samverkansmög-

ligheter mellan kommuner. Inom ramen för Lagen om valfrihet, LOV, finns goda förutsättningar att införa valfrihetsmodeller för till exempel boende, hemtjänst och daglig verksamhet. Lagen om stöd och service, LSS, ska underlätta för ett bra liv med hög livskvalité så att människor med funktionsnedsättning inte hamnar i utanförskap. Teknikutvecklingen innebär också stora möjligheter att vara delaktig och minimera många av hinder som en funktionsnedsättning kan innebära. Individer ska själva kunna välja hjälpmedel och inte vara begränsade till hjälpmedelscentralernas utbud.

För att förenkla och möjliggöra vardagen för människor med funktionsnedsättning är det viktigt att alla deltar. Ett sätt är att uppmärksamma de som bidrar till att göra en kommun mer tillgänglig. Det kan ske genom till exempel att dela ut tillgänglighetspris till företag eller organisationer som har gjort insatser för att öka tillgängligheten.

SÄRSKILT STÖD

Det finns många bra exempel på kommuner som arbetar med att ge goda förutsättningar till och öka synligheten och respekten för barn, ungdomar och vuxna som har behov av särskilt stöd vid utvecklingsstörning eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Många kommuner arbetar strategiskt och innovativt med att hitta sysselsättning eller praktikplats för personer med olika typer av funktionsnedsättning eller andra svårigheter. Tillsammans görs en kartläggning och behovsanalys och hjälp erbjuds bland annat i kontakter med myndigheter och arbetsförmedling. Det är viktigt att kommunerna arbetar med olika typer av daglig verksamhet för personer med utvecklingsstörning eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning för att erbjuda meningsfullt arbete med stimulans, utveckling och gemenskap. Arbetsuppgifterna bör anpassas efter behov och kompetens.

6. TRYGGHET

Inget inskränker människors liv och frihet lika mycket som våld och andra brott. Samtidigt som fler poliser är nödvändigt för att öka tryggheten på gator och torg måste en modern moderat politik för trygghet även fokusera på brottslighetens orsaker och förebyggande arbete.

På kort sikt handlar det om att i samverkan med polisen motverka kriminalitet och våld genom exempelvis larm, trygghetskameror, mobila resursteam, nattvandring, grannsamverkan och andra konkreta åtgärder. På längre sikt handlar det om att komma tillrätta med brottslighetens orsaker och att bryta destruktiva mönster. I båda delar av arbetet har kommunerna en viktig roll att spela.

6.1. FÖREBYGGA BROTT OCH BRYTA MÖNSTER

Framgångsrikt förebyggande arbete bygger på flera viktiga delar. Dels måste alla på samtliga nivåer arbeta mot det utanförskap som många gånger leder till grov kriminalitet. Dels behövs insatser för att stärka tilltron till vuxen världen, rättsystemet och polisen hos de ungdomar som hamnat snett.

BRA START I LIVET ÄR DEN VIKTIGASTE SKYDDSAKTORN

Ekonomiska problem, lägre utbildningsnivå och svag anknytning till arbetsmarknaden är alla omständigheter som utgör riskfaktorer för att hamna i kriminalitet.

Klart är att utbildning är den viktigaste skyddsfaktorn för att få ett bra liv. Ju fler som misslyckas i skolan desto fler hamnar i riskzonen för missbruk och kriminalitet. Genom god utbildning förmedlas kunskap och erfarenheter som

gör ungdomarna rustade att möta livets utmaningar. Förskolan och skolan är de viktigaste arenorna när det gäller samhällets möjligheter att påverka barns och ungas uppväxtvillkor.

SAMARBETE OCH TIDIGA INSATSER

Genom att skapa bättre förutsättningar för utbildning och hälsa för barn och unga i riskgrupper kan goda resultat uppnås. Det är tydligt att större fokus på förebyggande insatser och ökad samverkan mellan olika förvaltningar och aktörer leder till bättre resultat för barn och unga i riskgrupper. Särskilt viktigt är att insatserna görs i ett tidigt skede och om möjligt tillsammans med vårdnadshavarna. Idrottens och föreningslivets betydelse i dessa sammanhang kan vara avgörande. För ungdomar som rör sig i riskzonen för att hamna i ett permanent utanförskap kan idrott, föreningsliv och enskilda ledare vara den direkta skillnaden mellan en tillvaro i missbruk och kriminalitet eller ett ordnat socialt liv.

Det förebyggande arbetet kan utformas på olika sätt. Vissa modeller riktar sig till unga som riskerar att fastna i kriminalitet, och utformas efter deras behov. Yrkesträning, arbete men även fritidssysselsättning kan då vara viktiga inslag. Målet är att motverka attityder och värderingar som främjar en kriminell identitet. Näringslivet kan bjudas in att delta i projektverksamheten, vilket möjliggör för företagare att vara med och ta socialt ansvar. Pilotverksamhet med sociala insatsgrupper är ett annat bra exempel på hur man kan stärka det sociala skyddsnätet kring unga i skola, arbete och på fritiden.

Projektet Din Bror, i Kristianstad, där två unga thaiboxare på elitnivå leder samtalsgrupper om attityder och värderingar både för gymnasieelever och nyanlända invandrarungdomar är ett positivt exempel. Samtalsämnena varierar alltifrån integration och kvinnobild till identitet – allt med målet att stärka ungdomarnas självkänsla och kritiska tänkande. Utvärderingar visar att deltagarna mår bättre, känner sig tryggare och har en mer positiv bild av samhället redan efter en termin i gruppen.

En förutsättning för framgångsrikt förebyggande arbete är nära samarbete mellan polisen, landstingen och kommunens olika organisationer, som förskolan, skolan och Socialförvaltningen, exempelvis genom olika samverkansavtal. Genom samverkan kan kommunerna bland annat bistå med att förstärka den lokala kännedomen inom polisen, så att de tidigt vet vilka unga som ligger i farozonen att dras in i tyngre kriminalitet.

MEDLING

Personer som någon gång blivit utsatta för brott känner ofta en stor frustration, rädsla eller frågar sig varför just de blev utsatta. Vanligt är även att den som begått ett brott känner ångest och en vilja att göra rätt för sig. I bland annat Skara arbetar man med att ge brottsoffer och gärningsmän mellan 15-21 år möjlighet att träffas på ett medlingsmöte. Mötet ger båda

sidor tillfälle att prata om händelsen och vilka konsekvenser det fått. Medling skapar förutsättningar att lägga händelsen bakom sig, samt minska risken för återfall. För att ett medlingsmöte ska vara möjligt krävs att båda parter vill delta och att gärningsmannen är dömd för brottet. En opartisk medlare håller i mötet.

SOCIALT FÖRETAGANDE SOM EN VÄG TILLBAKA

I flera kommuner finns framgångsrika initiativ där företagande och entreprenörskap används för att bryta dåliga mönster. Socialt företagande kan vara en väg tillbaka från kriminalitet och utanförskap. Ett exempel är kooperativ som jobbar med att anställa tidigare kriminella. Många arbetsgivare undviker arbetsökande med ett kriminellt förflutet. När företag vänder tidigare brottslingar ryggen, kan de vända sig till de sociala företagen som i dag aktivt jobbar med att öka möjligheterna till egen försörjning. I stället för att de unga ska identifiera sig som brottslingar, får de utbildning i ett yrke och på så sätt ovärderliga kunskaper och erfarenheter med sig in i arbetslivet. Att säga att man är snickare i stället för arbetslös ex-kriminell gör mycket för självkänslan. Socialt företagande är ett bra exempel på verksamhet som kommuner bör uppmuntra.

6.2. ÖKAD TRYGGHET PÅ GATOR OCH TORG

Sverige ska vara ett tryggt land, oavsett vem man är eller var man bor. Landets kommuner har en rad verktyg för att förebygga våld, fylleri, skadegörelse och annat som påverkar människors frihet att vistas var man vill, när man vill, och känna sig säker.

Den som utsatts för brott ska få ett korrekt bemötande och nödvändig hjälp och stöd från samhället. Kommunen kan även medverka till att brottsoffers ställning stärks på olika sätt, exempelvis genom samarbete med brottsofferjourer. Stöd till dem som utsatts för våld i nära relationer ska prioriteras.

DEN FYSISKA MILJÖN

Kommunen kan med enkla medel påverka tryggheten i offentliga miljöer. Trygghetsvandringar där medborgarna tillsammans med kommunföreträdare går runt i sitt område och berättar var de känner sig otrygga är en effektiv metod för att få fram åtgärder för att öka tryggheten. Det handlar ofta om enkla lösningar.

All belysning ska kontinuerligt ses över och byggas ut vid behov. Buskage och skrymslen ska rensas eller tas bort för att minska möjligheten att begå brott utan att upptäckas. Omgående åtgärder vid skadegörelse bidrar till

ökad trygghet. När gärningsman är känd vid skadegörelse ska kommunerna driva skadeståndskrav. Är gärningsmannen minderårig ska kraven riktas gentemot målsman.

Kommunerna ska redan tidigt i planering av nya bostadsområden beakta trygghetsperspektivet och på så sätt bygga bort otrygghet. Levande stadskärnor och centrum med en blandning av bostäder, butiker, verksamheter och evenemang ger bra förutsättningar för trygg miljö för såväl gamla som unga. Även städning och snabba åtgärder vid klotter har stor betydelse för upplevelsen av miljöernas trygghet.

I storstäder har kameror på brottsutsatta platser visat sig vara en effektiv åtgärd för att öka tryggheten. Även så kallade trygga stråk med kameror kan vara ett alternativ. Nattbussar som stannar där passagerarna vill av, istället för endast vid busshållplatserna, är ytterligare ett sätt att öka tryggheten.

AKTIVA INSATSER I SAMVERKAN MED ANDRA

Förutom att vidta åtgärder i den fysiska miljön kan kommunerna på olika sätt bidra till aktiva insatser och engagemang som ökar tryggheten. En viktig del består i att understödja och stimulera till frivilliga insatser såsom nattvandring, grannsamverkan, initiativ som "Farsor på stan" eller andra liknade ideella aktiviteter.

Kommunen kan också komplettera polisens insatser med mobila resursteam bestående av fältassistenter och fritidspedagoger som arbetar aktivt gentemot de unga för att visa närvaro och bygga relationer med dem.

I bland annat Stockholm och Västerås har polisen framgångsrikt använt sig av utbildade volontärer för att bistå dem med olika trygghetsskapande uppgifter. Syftet är att skapa vuxen närvaro och förebygga ungdomsbrottslighet. De besöker också äldreboenden och mötesplatser för äldre för att informera om hur man kan skydda sig mot brott. Tanken med volontärskapet bygger på att människor med lokal kännedom är bäst lämpade att skapa lokal trygghet. Polisens volontärer får även utbildning i konflikthantering, vittnesstöd och lagstiftning.

7 ANSVAR FÖR • MILJÖ OCH KLIMAT

Klimatförändringen och miljöproblem hör till vår tids stora globala utmaningar. De påverkar människors hälsa och förstör vår natur. Att klimat- och miljöutmaningen är gränsöverskridande får inte bli en ursäkt för att avsäga sig det personliga, lokala eller nationella ansvaret. Sverige ska i god tid anpassa sig efter miljöutmaningarnas villkor. Det ger oss försprång på en rad olika områden jämfört med de länder som väntar. I kommunerna har vi moderater möjlighet att gå före och visa på goda exempel på hur miljöutmaningarna kan mötas.

TILLVÄXT ÄR BRA FÖR MILJÖN

För att kunna bygga ett hållbart samhälle som tar ansvar för både klimat, miljö, välfärd och ett Sverige som håller ihop krävs tillväxt. Tillväxt skapar resurser samt förutsättningar för investeringar och effektivt miljöarbete, såväl nationellt som globalt.

Den som skapar en kostnad ska också betala. Det gäller både näringsliv och privatpersoner. Det snabbaste sättet att få till förändring är genom styrande avgifter. Samtidigt måste människor och företag stimuleras till att agera miljövänligt genom olika former av premier och skattelättnader. Politiken har också ansvar för att lagstiftningen och regler på miljöområdet är effektiv och lättförståelig. Det ska vara lätt att göra rätt.

DE FLESTA UTSLÄPP ÄR LOKALA

Miljöarbetet börjar hos den enskilde i kommunerna. Ansvarsfullt miljöarbete bygger på att miljöfrågorna är en naturlig och integrerad del i hela den kommunala verksamheten. Inom de flesta av kommunens ansvarsområden finns stora möjligheter att arbeta för miljöförbättrande åtgärder och klimatsmarta lösningar. Den kommunala miljöpolitiken kan delas upp i tre huvudsakliga delar: planeringsansvaret, miljöansvaret i den egna verksamheten samt möjligheter till påverkan gentemot invånare och lokala företag.

7.1. PLANERINGSANSVAR

Kommunens miljöansvar avseende planering har flera olika delar. Till de viktigaste hör stadsplaneringsarbetet. Vid nybyggnation måste hänsyn tas till hur kollektivtrafik kan förbättras och vilka förutsättningar cykel- och gångtrafik ges. Ett exempel på att kombinera tillgänglighet med positiva miljöeffekter är att skapa korridorer för bussar och cyklar. Genom att skilja buss- och cykeltrafiken från övrig trafik ökar tillgängligheten för alla typer av trafikanter, samtidigt som kollektivtrafiken blir mer effektiv och attraktiv.

Nya planområden kan med fördel fokuseras till platser där det finns kollektivtrafik eller möjligheter kan skapas för att bygga ut den innan inflyttning sker. Genom att planera för ringleder i den långsiktiga utvecklingen av infrastrukturen kan tyngre trafik ledas förbi stadskärnan.

Genom att tydligt inkludera ett energiperspektiv i kommunens övergripande planeringsarbete skapas bra grund för miljö- och klimatsmarta avväganden och beslut när det gäller investeringar, prospektering och nybyggnation. Kommunen har även genom exploateringsavtalen stora möjligheter att ställa särskilda miljökrav vid olika typer av byggande.

Många kommuner tar fram policys för hur dagvatten ska hanteras. Det kan handla om att anlägga dagvattendammar för att rena dagvatten innan det rinner ut i sjöar och vattendrag. Gamla våtmarker kan även återskapas på samma sätt.

7.2. MILJÖANSVAR I DEN EGNA VERKSAMHETEN

Kommunen är på många orter den största arbetsgivaren med flest antal anställda. Det innebär ett stort ansvar för att ta tåten i miljöarbetet. Kommunen kan kraftigt reducera sin miljö- och klimatpåverkan exempelvis genom att säkerställa energieffektivitet i de egna byggnaderna, att arbeta aktivt med belysning, att satsa på miljöanpassade fordon och via att ställa tydliga krav i upphandlingar.

TYDLIGA MILJÖMÅL OCH NYA LÖSNINGAR

Tydliga politiska mål är bra verktyg i miljöarbetet. Det kan handla om reduktion av koldioxidutsläpp, att energianvändningen i verksamheterna ska minska med ett visst antal procent, att kommunen ska vara fossilbränslefri ett särskilt årtal eller konkreta mål gällande hur energieffektiviseringen ska öka i de egna lokalerna.

För att minska energianvändning och dessutom sänka driftskostnader kan kommunens nämnder ges i uppdrag att ta fram förslag på hur de kan effektivisera verksamheterna de ansvarar för.

Resepolicies som stimulerar till miljövänligt resande är ett annat verktyg. Krav kan ställas på att fordon i såväl kollektivtrafik, kommunal verksamhet eller upphandlade tjänster ska drivas med alternativa bränslen som biogas, biodiesel eller el. Flera kommuner utbildar sina anställda som måste köra bil i så kallad Eco-driving. Ett ändrat körsätt kan minska bränsleförbrukningen med upp till 20 procent. Flera kommuner använder bilpooler i sin verksamhet med möjlighet att samåka för kommunens medarbetare.

Samverkan över kommungränserna kan vara ytterligare ett sätt att utveckla miljöarbetet. Flera kommuner runt om i landet samarbetar kring dricksvattenförsörjning, reningsverk och vattenkvalitet för att upprätthålla hög kompetens samt en effektiv och välfungerande verksamhet.

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

Oavsett hur kommunen i detalj utformar det egna miljöarbetet måste en gemensam nämnare vara tydlig resultatorientering. Mätbarhet och konkret uppföljning är grundläggande för att undvika symbolprojekt och andra åtgärder utan verklig påverkan. Många kommuner har med framgång infört olika typer av miljöredovisning och miljöbokslut i organisation och verksamheter som underlättar uppföljning och utvärdering av insatserna. Ett exempel är "Miljöbarometern" där invånarna själva kan analysera och följa miljöutvecklingen i kommunen på områden som hållbarhet i transportsystemet, vattenkvalitet samt hållbar planering och skötsel.

MILJÖKRAV VID OFFENTLIGA UPPHANDLINGAR

Moderaterna ska kontinuerligt arbeta för att utveckla och kvalitetssäkra de offentliga upphandlingarna. I detta arbete är miljön en mycket viktig faktor. Höga krav på miljöansvar bör vara en naturlig del i kravspecifikationen vid offentliga upphandlingar.

I Svedala upphandlades sophämtning med källsortering av matavfall för framställning av fordonsgas kopplat till krav på gasdrivna sopbilar. Därmed fick Svedala dels gasdrivna sopbilar, dels ett tankningsställe för fordonsgas.

7.3. PÅVERKA INVÅNARE OCH FÖRETAG

Utöver ansvaret för de egna verksamheterna har kommunen även möjlighet att stimulera och underlätta miljö- och klimatsmarta insatser och beteende bland invånarna och de lokala företagen. Mycket kan också göras för att öka medvetenheten om hur egna val påverkar miljö och klimat.

LÄTT ATT GÖRA RÄTT OCH POSITIVA INCITAMENT

Bra utbud av välfungerande kollektivtrafik är centralt för att ge kommuninvånarna goda möjligheter till miljövänlig arbetspendling och resande. Kontinuerligt arbete för att förbättra punktlighet, öka turtätheten och höja servicegraden är det bästa sättet att öka kollektivtrafikens andel av det totala resandet. För att öka möjligheterna att kombinera olika färdssätt kan kommunen se till att skapa lämpliga platser där resenärerna lätt kan växla mellan cykel, bil och kollektivtrafik. Tydliga analyser av invånarnas behov bör göras inför planering av nya buss-, tåg- eller spårvagnslinjer.

Andra exempel på positiva miljöincitament som i dag används på olika håll i landet är miljödifferenterade hamnavgifter för att premiera lågsvavligt bränsle, gratis parkering för miljöbilar, utbyggnad av tillgången till laddstolpar för elbilar samt olika typer av stimulans för byggnation av lågenergihus och hus som genererar energi till elnätet.

I de fall kommunen äger energibolag kan de möjliggöra för privatpersoner att leverera sin egenproducerade förnybara el till nätet. Det innebär att konsumenterna dels får bättre möjlighet att kontrollera sin egen elanvändning, dels möjlighet att bidra till en grön omställning av energisystemet.

INFORMATION OCH UTBILDNING

Genom att tillgängliggöra information och erbjuda utbildning kan kommunerna främja miljövänligt beteende hos såväl medborgare som det lokala näringslivet. Energirådgivning där privatpersoner, företag och organisationer kan få tips om vardagssätt att spara både energi och pengar är ett exempel. Kampanjer och åtgärder för beteendepåverkan som gynnar gång, cykling och användning av kollektivtrafik ett annat. Miljöbyråer med samlad kompetens inom miljöområdet och från olika förvaltningar kan vara ett bra sätt för kommunen att erbjuda en enkel väg in för invånare och företagare som söker information. Detta sker bäst i samarbete med andra aktörer.

AVFALLSHANTERING OCH ÅTERVINNING

Avfallshanteringen är en central del av kommunens miljöarbete. EU:s avfallsdirektiv, som är en del av svensk lag, innehåller en avfallshierarki i fem steg som i fallande skala bestämmer hur avfall ska hanteras. Avfallshierarkin är en bra modell för kommunens arbete med miljö- och klimatsmart avfallshantering. De fem stegen är att minimera uppkomsten av avfall, återanvända produkter (till exempel returflaskor), återvinna material (till exempel aluminiumburkar), utvinna energi (till exempel genom förbränning för uppvärmning) samt att deponera (kontrollerad uppläggning av avfall på en specifik plats).

För att styra över mer avfall till återvinning arbetar vissa kommuner med en viktbaserad avgift där man utöver grundavgiften betalar per kilo avfall som hämtas. Hur hög den årliga kostnaden blir vid viktbaserad avgift beror på

hur mycket avfall som lämnas. Andra kommuner använder behovsbaserad tömning eller avgifter som ett styrmedel där man får ekonomisk vinning av att källsortera i jämförelse med att inte göra det. Därmed ökar incitamenten för att källsortera och återvinna avfallet vid återvinningsstationer.

Kommunen har även stora möjligheter att underlätta källsortering, såväl i hemmet som i det offentliga rummet. De papperskorgar som finns ute på gator och torg består oftast av en stor behållare där ingen källsortering kan ske. Genom en tydlig återvinningspolicy för källsortering utomhus kan återvinningskorgar, med skilda behållare för olika typer av avfall, placeras ut i den offentliga miljön. Allt fler kommuner erbjuder också hushållsnära insamling av återvinningsbart material. Avfallet hämtas med sopbilen samtidigt som de vanliga hushållssoporna hämtas. För att underlätta sorteringen kan de boende erbjudas ett extra kärl med olika fack där det går att sortera till exempel tidningar, plastburkar, glasburkar och metallförpackningar.

8. ATTRAKTIV ARBETSGIVARE

Trots att många av framtidens arbetstillfällen kommer att finnas inom olika kommunala verksamhetsområden är kommunernas attraktivitet som arbetsgivare långt ifrån självklar. Moderaterna ska ligga i framkant när det gäller att utveckla kommunerna till attraktiva arbetsgivare med bra villkor och god arbetsmiljö för de anställda.

8.1. FLEXIBILITET OCH NYA LÖSNINGAR

En allt äldre befolkning tillsammans med stora pensionsavgångar de närmaste åren kommer att innebära stora förändringar på den svenska arbetsmarknaden. Inom många yrkesområden kommer bristen på arbetskraft bli påtaglig. Det i kombination med en utveckling där yngre generationer ställer högre krav på flexibilitet och inte är lika benägna att stanna kvar länge på samma arbetsplats ställer nya krav på kommunerna. En utmaning blir därmed att utveckla nya arbetsformer som attraherar framtidens arbetskraft.

SJÄLVBESTÄMMANDE OCH EGET BUDGETANSVAR

Kommuner är stora organisationer. För att lyckas som arbetsgivare krävs att ledare får mandat och att politiker inte detaljstyr. Korta beslutsvägar och delegerat ansvar är viktiga faktorer för att skapa attraktiva arbetsplatser. Därför bör den kommunala verksamheten organiseras i resultatenheter med eget budgetansvar. Medarbetare ska känna att deras idéer kan bli verklighet genom delaktighet och närhet till beslutande chef. En organisation byggd kring mindre enheter med eget resultatansvar ger medarbetarna större möjlighet att själv utforma sin arbetsdag.

TRAINEEPROGRAM

För att hitta och utveckla ansvarsfulla framtida chefer krävs nya verktyg och metoder. Gott ledarskap är avgörande för medarbetarnas trivsel och verksamheternas kvalitet. För att utveckla bra chefer inom offentlig sektor kan traineeprogram vara en lösning. I exempelvis nordvästra Skåne samarbetar kommunerna i ett traineeprogram för att kunna rekrytera morgondagens ledare. Deltagarna får i programform arbeta med uppgifter i syfte att vässa sina kunskaper och kompetens på olika områden. Därtill krävs program för att kontinuerligt utveckla befintliga chefers kompetens.

INDIVIDUELL LÖNESÄTTNING

Ofta är den kommunala arbetsgivaren och personalorganisationerna på central nivå överens om vikten av att kompetens, ansvar och arbetsinsats ska påverka lönen och andra förmåner. Dessvärre visar erfarenheten att det i många kommuner brister inte minst på arbetsgivarsidan i kunskap om hur man ska tillämpa avtalen. Det är viktigt att kompetens, ansvar och arbetsinsats märks också i plånboken.

Ett antal kommuner arbetar sedan flera år med att definiera arbetsuppgifternas svårighetsgrad med stöd av så kallade BAS-poäng som relateras till befintlig respektive önskvärd lönenivå. Genom detta arbetsvärderingsinstrument har man kommit till rätta med en hel del skevheter mellan såväl olika yrkesgrupper som traditionell könsmässig lönesättning.

JOBBROTATION OCH NYA KARRIÄRVÄGAR

För att erbjuda medarbetare stimulans och kontinuerliga utmaningar kan jobbrotation vara en väg att gå. Få arbetsgivare har så många olika yrken inom sin verksamhet som en kommun. Både möjligheten att kombinera olika arbetsuppgifter och byta inriktning i arbetslivet kan användas som en konkurrensfördel vid personalrekrytering.

MÖJLIGHET TILL HELTID

En återkommande fråga med stor påverkan på förutsättningarna för många av välfärdens medarbetare är arbetstiden. Många medarbetare arbetar endast deltid, men önskar heltid. Genom att begränsas till ett deltidsarbete kan det vara svårt att klara sig ekonomiskt och inte minst många kvinnor inom vård- och omsorgsykten hamnar i ett läge där dessutom pensionsmöjligheterna påverkas negativt av detta. För andra medarbetare är situationen omvänd.

Det är en viktig politisk uppgift att skapa flexibilitet i arbetstiderna för kommunens medarbetare. Anställda som vill gå upp respektive ned i arbetstid ska ha goda möjligheter att göra så. Kommuner som vill vara förebilder, föregångare och attraktiva arbetsgivare bör så långt möjligt erbjuda sina

anställda möjligheter till heltidsarbete och sträva efter sammanhängande arbetstid. Här finns förutsättningar för kreativitet som arbetsgivare med att finna olika lösningar till exempel kombinationstjänster. Tvingande lagstiftning på området skulle dock urholka det kommunala självstyret.

UPPMUNTRA MEDARBETARNA ATT STARTA EGET

Välfärdsföretag bidrar till ökad mångfald och kvalitet inom den kommunala välfärdssektorn. Varje kommun bör därför aktivt uppmuntra och stötta enskilda medarbetares vilja att starta eget och avknoppa kommunal verksamhet. De kommunanställdas kunskap måste uppvärderas och tas till vara, genom att till exempel erbjuda dem möjlighet att starta ett eget företag inom sitt kompetensområde.

Äldreomsorgen har alla förutsättningar att bli en småföretagarbransch. Där kan vårdbiträden, undersköterskor och sjuksköterskor gå samman och bilda egna enheter. Något som kan öka dessa yrkesgruppers möjlighet till eget inflytande och bidra till nya kreativa och bra lösningar. Erfarenheten från andra branscher visar att möjligheten till inflytande ökar arbetets status och attraktionskraft. I förlängningen innebär detta bättre förutsättningar för bra löner, god arbetsmiljö och bättre kvalitet i vården.

I dag är det svårt att avknoppa verksamhet. Engagerad personal som önskar ta över verksamhet borde ges denna möjlighet. Det är dags att se över lagstiftningen och öppna upp för möjligheten att avknoppa, speciellt inom verksamheter där kommunerna har fungerande ersättningsmodeller motsvarande lagen om valfrihet eller skolpengssystem.

8.2. MÅNGFALD BLAND MEDARBETARNA

En bredd av erfarenheter och olika perspektiv bland kommunens medarbetare stärker organisationen. En central del i att lyckas som attraktiv arbetsgivare handlar om att skapa en tolerant och välkomnande arbetsmiljö. Arbetet för jämställdhet och mot diskriminering är viktiga resurser för utveckling.

ETNISK OCH KULTURELL MÅNGFALD

Mer kan och måste göras för att uppmärksamma kommunernas roll som arbetsgivare ur ett integrationsperspektiv. Fortfarande är det färre utrikes födda inom offentlig förvaltning än på arbetsmarknaden i stort. Detta trots att många kommuner arbetar för etnisk och kulturell mångfald bland medarbetarna. Här har vi moderater ett tydligt ansvar i rollen som arbetsgivare att bli bättre på att värdera kompetens och erfarenheter hos de arbetssökande.

NOLLTOLERANS MOT ALLA FORMER AV DISKRIMINERING

Diskriminering är alltfjämt ett problem på många arbetsplatser gentemot såväl medarbetare som brukare. Många gånger sker diskriminering omedvetet eller på grund av okunskap. Särskilda utbildningsinsatser bör därför ske inom ramen för ledarutvecklingen. I övrigt ska nolltolerans råda beträffande trakasserier och diskriminering. Avvikelser ska anmälas.

KRAFTTAG FÖR ÖKAD JÄMSTÄLLDHET

Det borde vara självklart att kvinnor och män har samma förutsättningar i samhället. Fortfarande tjänar och äger kvinnor mindre än män. Det är inte en kvinnofråga – alla tjänar på ökad jämställdhet. De fortsatta insatserna för ökad jämställdhet kommer att ställa höga krav på lokalt ledarskap och ansvarstagande. Moderaterna ska arbeta för att kommuner genomför lönekartläggningar och åtgärdar osakliga löneskillnader.

Lönekartläggning är ett bra verktyg för att komma tillrätta med könsdiskriminering vid själva lönesättningen. Enligt den nya diskrimineringslagen är alla arbetsgivare skyldiga att motverka osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män. Införande av jämställdhetsrating av arbetsgivare i kommunen utifrån fortsatta lönekartläggningar och jämställdhetsplaner för att synliggöra osakliga löneskillnader för arbetstagare kan vara ett effektivt verktyg.

9. TYDLIGT LOKALT LEDARSKAP

Ledarskap är att få människor att dra i samma riktning så att uppsatta mål nås. Gott ledarskap är därmed avgörande för en kommuns förmåga att leverera goda resultat. Med politiskt ledarskap som präglas av tydlighet, öppenhet och starkt engagemang läggs grunden till gott arbetsklimat som skapar förutsättningar för kreativitet och utveckling i en kommun.

Kommunalt politiskt ledarskap handlar om att inneha förtroende från väljarna, om att drivas av genuint engagemang för att förbättra samhället och en vilja att utveckla kommunen. Men det handlar också om att ha förmåga att se helheter och ha mod att driva viktiga frågor för kommunens långsiktiga utveckling även om de i det korta perspektivet inte ger pluspoäng i opinionsmätningar.

Moderat ledarskap ska kännetecknas av tydlighet, ansvarstagande och öppenhet. Moderata ledare ska bejaka utveckling, våga ompröva gamla sanningar och aktivt arbeta med att utveckla sitt ledarskap.

TYDLIGT LEDARSKAP

Politiskt ledarskap som målar upp en vision för kommunen och är tydlig med vad som måste göras för att uppnå den när bättre resultat. Medborgarna efterfrågar visioner och tydlighet från den politiska ledningen för att kunna förhålla sig till kommunen och ytterst för att kunna rösta i kommunvalet. Kommunledningar som är tydliga med vad och varför något prioriteras respektive inte prioriteras vinner ofta respekt, även om inte alla delar deras uppfattning i sakfrågan.

Tydlighet är dessutom en förutsättning för att medarbetarna ska kunna göra ett bra jobb. Därför är det viktigt att sätta tydliga politiska mål.

Det är viktigt att skapa en röd tråd från politiska måldokument via kommunens styrsystem till förvaltningarna samt att målen bryts ner och når ända ut till kommunens alla medarbetare. Dessa nedbrutna mål ska vara en naturlig del av utvecklingssamtalet med utvecklingsplan för varje medarbetare. Det

är demokrati. Det medborgarna röstar fram i val är också det de ska möta i kontakten med kommunens medarbetare.

En viktig egenskap för ledare blir därför att beskriva och förklara mål. Saknas den förmågan blir det svårt att få med både medborgare och medarbetare. Vem vill följa någon som inte vet var vi ska? På många sätt är att vara ledare en pedagogisk uppgift. Det handlar om att vara tydlig, inbjuda till diskussioner för att gemensamt förtydliga och förstå uppdraget, klara ut oklarheter, och eventuellt revidera målen.

Gott politiskt ledarskap innefattar även tydlighet när det gäller uppföljning och utvärdering. Det är avgörande för framgång att uppsatta mål och verksamheternas kvalitet kontinuerligt följs upp och utvärderas. Resultaten ska ligga till grund för framtida ställningstaganden om verksamheten, men också publiceras offentligt för att underlätta väljarnas val och granskning.

VI TAR ANSVAR

Ekonomiskt ansvarstagande och god ordning i kommunens ekonomi är en förutsättning för hög kvalitet i den gemensamma välfärden. Det ska också prägla moderat ledarskap i kommunerna. Fokus ska ligga på att skattemedlen används på ett så effektivt sätt som möjligt. En central del av det lokala ledarskapet är att prioritera och att noggrant se över alla kostnader och väga dem mot varandra.

ÖPPENHET OCH TILLGÄNGLIGHET

Politiskt ledarskap handlar om att uppbära förtroende. Det ställer särskilda krav när det gäller öppenhet, insyn och att leva som man lär. Det är viktigt att komma ihåg att förtroende alltid ligger i betraktarens ögon.

Framgångsrika lokala ledare är genuint intresserade av att utveckla kommunen och tillsammans med andra finna lösningar på för medborgarna viktiga samhällsproblem. Goda ledare besöker verksamheterna, talar med medarbetarna, är tillgängliga och öppna för dialog. Lyhörda ledare är även beredda att ändra sig om de möts av bättre argument.

TRYGGHET I EN FÖRÄNDERLIG VÄRLD

För att uppnå goda resultat och ha kraft att utveckla en kommun i takt med att omvärlden förändras krävs en trygg och god kultur i organisationen. Ska en kommun klara att ständigt sträva efter att bli bättre måste nya idéer möts av nyfikenhet och entusiasm. Därför bör det politiska ledarskapet sträva efter att etablera en kultur som präglas av öppenhet, förtroende och nyfikenhet.

TRÄNA LEDARSKAP

Precis som duktiga musiker eller idrottsmän tränar mycket måste ledare också träna på att leda. Moderata ledare ska kontinuerligt arbeta med att utveckla sitt ledarskap, via ledarskapsutbildningar, coachning, mentorskap och andra insatser. Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, erbjuder olika utbildningar och ett mentorskapsprogram, men det finns även många andra aktörer som på olika sätt kan bidra till att förbättra ledarskapet i en kommun. Det är också viktigt att den politiska ledningen tar initiativ till att arbeta samman den politiska ledningsgruppen eller motsvarande samt ser till att samverkan mellan ledande politiker och tjänstemän utvecklas.

Klart är att den som aktivt och medvetet arbetar med att förbättra sitt ledarskap blir bättre. Tyvärr finns det allt för ofta ingen medveten plan för hur det lokala ledarskapet ska utvecklas.

10. STÄRKT MED- BORGARINFLYTANDE

För oss moderater har stärkt medborgarinflytande länge varit en prioriterad fråga. Nationellt har vi bland annat tagit initiativ för ökat personvalsinslag och skilda valdagar. Men framför allt har Moderaterna inom ett antal områden ökat människors valmöjligheter i vardagen. Medborgarna är våra uppdragsgivare. Det är deras skattepengar som ska förvaltas på bästa sätt. Med det synsättet blir medborgardialog ett centralt inslag i den kommunala verksamheten. Att vi som politiker ska vara tillgängliga blir naturligt. Inte minst den tekniska utvecklingen innebär stora möjligheter till utökad dialog mellan kommunala beslutsfattare, tjänstemän och medborgare.

VERKSAMHETEN ÄR TILL FÖR MEDBORGARNA

Informerade medborgare är en förutsättning för att rationella beslut ska kunna fattas. Moderaterna ska verka för en tydlig redovisning av resultaten i verksamheterna så att skolval och andra val kan baseras på information och fakta. Utvecklingsarbete med nya lösningar för såväl information som kommunikation ska prioriteras. Det ska vara enkelt för medborgarna att hitta kommunala handlingar eller ta del av den lokalpolitiska debatten. Bra bemötande, hög tillgänglighet och god service från kommunens sida gentemot medborgare och företag är självklart. Klagomålshantering och felanmälan ska följas upp med tydlig återkoppling när problemen åtgärdats.

KOMMUNENS ROLL SOM TILLHANDAHÅLLARE AV INFORMATION

En naturlig del i kommunernas utveckling är att rollen som tillhandahållare och samordnare av information till medborgarna förstärks. Denna roll kommer att bli viktigare i takt med att kraven, mångfalden och valfriheten blir allt större. En tydlig översikt över vilka tjänster och service kommunen tillhandahåller, såväl i egen regi som i verksamhet på entreprenad, är avgörande för att medborgarna ska kunna göra väl underbyggda beslut och val.

I dessa sammanhang bör även statistik, kvalitetsuppföljningar och annan central information presenteras.

Fler och fler kommuner arbetar med att brett tillgängliggöra information om det kvalitets- och utvecklingsarbete som utförs. Det är en utveckling som också förstärkts genom framförallt olika oberoende internetbaserade rankingar där invånare lätt kan ta del av kvalitativa omdömen gällande välfärdstjänster och samhällsservice.

TYDLIGARE KOMMUNIKATION OCH FÖRANKRING AV BESLUT

Många av dagens redan existerande kommunala planer och handlingar kan användas mer innovativt i syfte att skapa tydligare kommunikation gentemot invånarna. Ett exempel är kommunernas översiktsplaner som av många invånare betraktas som byråkratiska dokument. Rätt hanterat kan översiktsplanen istället bli ett spännande dokument för medborgare, näringsliv och andra aktörer kring hur kommunen ska växa och utvecklas. Genom att använda ett mer tillgängligt språk och skapa en tydlig vision skapas utmärkta möjligheter till dialog och debatt.

I Stockholm döptes översiktsplanen till "Promenadstaden" för att åskådliggöra den vision som tagits fram för staden till år 2030. Arbetet med att ta fram översiktsplanen skedde också på ett nytt sätt med workshops, debatter och diskussioner. Dialog fördes i köpcentrum, genom rundabordssamtal med ungdomar, stadsvandringar, politiska debatter och tillsammans med byggbranschen. Därmed var ett betydande förankringsarbete redan genomfört när beslut skulle fattas i fullmäktige.

10.1. E-DEMOKRATI OCH E-TJÄNSTER

Särskilt när det gäller användandet av ny teknik och IT finns det stora möjligheter till utveckling av kommunens arbete. Både gällande ökade möjligheter till kontakt och dialog mellan invånare och beslutsfattare, men också för att effektivisera verksamheterna och ta fram användarvänliga tjänster för medborgarna. Med tanke på den stora potentialen, så går kommunernas omställningsarbete för långsamt.

E-DEMOKRATI

Modern teknik, internet och nya medier medför stor potential för bättre kommunikation och dialog mellan medborgare, politiker och myndigheter. Genom bloggar, hemsidor och sociala medier som Facebook och Twitter kan kommunala företrädare brett redogöra för prioriteringar och satsningar samtidigt som det blir enklare för invånarna att komma i kontakt med dem

som fattar besluten. Viktigt är dock att tänka på att sociala medier ställer höga krav på just interaktivitet, syftet är inte envägskommunikation.

Exemplen på hur teknik kan användas för att öka insyn och delaktighet i kommunala beslutsprocesser är många. Flera kommuner har använt sig av rådslag med fokus till exempel på miljö-, bygg- och planeringsfrågor. Samråd och diskussion, både på nätet och i fysiska möten, har sedan legat till grund för besluten. Ämnesindelade debattforum på kommunens hemsida, chatt med ansvariga politiker och tjänstemän samt medborgarpaneler på internet där ett representativt urval av kommunens invånare får tycka till om utvecklingsarbete och planering är andra exempel.

E-FÖRVALTNING OCH E-TJÄNSTER

Kommunförvaltningens kvalitet och effektivitet påverkar medborgarna, det lokala näringslivet och övriga delar av samhället på många plan. Förvaltningen måste därför stödja och ibland även leda utvecklingen på olika områden. Moderata kommuner ska ligga i framkant avseende möjligheter att kontakta, få svar och service samt kunna utföra tjänster och föra dialog över nätet dygnet runt, året om. Inspiration till lösningar och modeller kan hämtas från banker och flera myndigheter, exempelvis Skatteverket som ligger långt framme när det gäller e-tjänster.

I kommunernas arbete för att öka öppenhet och tillgänglighet för medborgarna är en välfungerande e-förvaltning en av de viktigaste delarna. Det handlar om alltifrån att ge människor möjlighet att välja till exempel förskola, olika typer av felanmälan, göra kvalitetsjämförelser eller få del av annan samhällsservice elektroniskt.

Den kommunala förvaltningen representerar cirka 70 procent av den offentliga förvaltningen. Kommunernas e-förvaltningsarbete är därmed av stor betydelse även för utvecklingen av e-förvaltningen i stort. Genom Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, har kommunen möjlighet att delta i arbetet för att nå en samsyn mellan stat och kommun kring viktiga e-förvaltningsfrågor. Det kan handla om hur elektroniskt informationsutbyte och inrapportering av data kan förenklas, hur en ökad användbarhet kan nås och hur integritets- och sekretessfrågor bör omhändertas. Därtill kan ökad samverkan skapa möjligheter till kunskapsutbyte, jämförelser och lärande mellan olika sektorer.

ARBETE, VÄLFÄRD OCH TRYGGHET

Arbete, välfärd och trygghet antogs som kommunpolitiskt program på partistämman i Örebro 2011.

nya moderaterna

www.moderat.se

info@moderat.se

Box 2080 • 103 12 Stockholm